

Ligeti

4. évfolyam 15-16. szám

A DÉL-SVÉDORSZÁGI MAGYAROK CSALÁDI LAPJA

2003 / 2-3

Megjelent

nyomtatásban, egy kötetben, a skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam első öt száma. Azért nevezhetjük antológiának is ezt a gyűjteményt, mert a folyóirat öt száma kellett ahhoz, hogy a skandináviai magyarok Svédországban, Norvégiában, Dániában, és Finnországban élő alkotóinak munkáiból izelítőt kapjon az olvasó.

A nyomtatás nehézségeiről

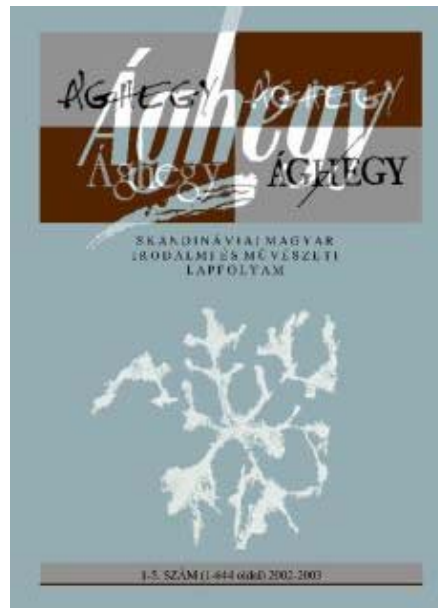
A 648 oldalas, 28 oldalas, színes mellékleteket tartalmazó kötet a kolozsvári NIS Electronics nyomdájában készült. Első nyomatával nem lehettünk elégedettek, többek között a nyomda számítógépes hibái miatt. Balázs Viktória és dr. Kónya Balázs, két számítógépes munkatársunk felfedve a hibák eredőit, megerősítették a nyomdát újranomási szándékában és a szakmai hibák leírása mellett,

kitértek az Ághegy különleges és sajátos helyzetére is, amelynek alapján érthető válik, hogy a kötet kivitelezésének fiaskója nemcsak a szerkesztőt hozta kényes helyzetbe, hanem a folyóirat egész közösségének önzetlen munkáját sérti.

„Az antológia teljesen önerős vál-

lalkozás, a művészek ingyenesen bocsátották a szerkesztő rendelkezésére alkotásaikat, önzetlen segítők ingyenesen szerkesztetik, javítják, rendezik a beérkezett írásokat. A kiadvány léte és a több száz északi magyar alkotó összefogása a szerkesztő lelkes szervezésének köszönhető. Az Ághegy sajnos nem tud fizetett kiadót, tördelőt, fotóst, szerkesztőt alkalmazni, a beérkezett anyagok minősége is változó, az idősebb írók közül sokan most ismerkednek az elektronikus eszközökkel. A nyomdai kiadás teljes mértékben önerőből (részben a szerkesztő pénzéből) valósulhatott meg, ez ideig semmilyen támogatást nem kapott a folyóirat (ezért is választotta a szerkesztő az Önök olcsó nyomdáját)... Az Ághegyben jelentkező alkotók semmiképp sem járultak volna hozzá egy ilyen kiadáshoz... A jelenlegi nyomtatott változat sértő minden az Ághegyben közlő szerző számára, rengeteg ember munkáját tette semmissé.”

(Folytatás a 2. oldalon)

Tartalom:

A szerkesztő asztala 2-4
Nyári történetek 4-5, 8-14
Jelenidő 6, 7, 15
Lélegzondozó 16
Koppenhágiai Lap 17-18
Kristianstadi Lap 19
Lundi Lap 20-21
Malmöi Lap 22
Oslói oldal 23-24
Fiatalok 26
Iskola 27
Gyermekeknek 28
Történelem 29-30
Hirdetések 31
Nyelvápolás 32

Lapunk a világhálón:

www.hhrf.org/magyarliget

Rendszergazda:

Balázs Viktória

Nyári történetek

Elszállt ez a nyár is. Volt, aki a dög melegben napozott, volt, aki utazott, volt, aki táborozott. És voltak, akik kalandokba bonyolódtak, mások pedig várakoztak, unatkoztak, és egyszerűen éltek mindennapi életüket.

Lapunk barátai halásztak és vadásztak is. Mindenféle ilyen-olyan történeteket. Ezekből válogattunk össze, talán eléggé tetszetős, színes apró csokrot. Tessék hozzáképzelné a nyár illatát, a hűsítő tengervizek fodrát, a szellők lágy fuvallatát, a fényesen kék eget, a lányok mosolyát, kecses ringatózásait, és minden más apróságot, amiért ez a nyár is megismételhetetlen és feledhetetlenül szép volt.

Írásaink a 4-5. és a 8-14. oldalon

Kontinentális kánikula

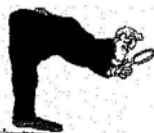
Vakáció alatt két barátnőmmel Párizsban voltam. Az volt a tervünk, hogy néhány nap alatt, pontosabban öt nap alatt, megnézzünk mindent, amit feltétlenül látnunk kell. Ha valamikor az életben még egyszer elkerülünk a francia fővárosba, akkor majd így inkább élvezjük Párizst.

Az út elég rövid volt, körülbelül másfélóraig tartott. Megérkezésünkkor gyorsan összeszedtük a cókámunkat a repülőtéren, és irány a kijárat. Kinyitották a nehéz fémajtókat, és máris beáradt a forró levegő.

Kisvári Judit

(Folytatása az 5. oldalon)

A szerkesztő asztala

(Folytatás az első oldalról)

Mentve, ami menthető, a már elkészült első nyomathoz, a NIS Kiadó segítségével, elkészítettük a nyomdahiba-javítást tartalmazó mellékletet. Az így megmennt kötetek fél áron vásárolhatóak, és remélhetőleg hozzájárulnak majd a folyóirat szélesebb körben való terjesztéséhez. Az újnyomás folyamatban van, reményeink szerint novemberben már eljutnak előfizetőinkhez a hibátlan példányok. Az újnyomott példányok ára 90 korona.

Számlaszámunk: PG 404 86 10-2

Postázás nélkül

A háromnegyedkilós kötet folyamatosan átvehető (lesz) a következő címen: Tar Károly, Lund, Landsdomarevägen 1, tel: 46 145 364,

Patachich Csilla, Klubban Stockholm, tel.: 8 560 514 50; 0714951300

Balogh Iona, Stockholm, Mörbylund 27, 6 tr., tel: 85 39 63

Nagy Gábor (Binus) Kauppiankatu 32, 10300 Karjaa, Finnország, 00358 19 231 242

Kovács Ferenc, Oslo, Kirkevn 75 A

Szűcs András, Budapest, tel.: 131 2356, Sockholm, 8 5912 0195

Kakassy Béla, Budapest, Nyíregyháza u.56, tel: 1290 1842.

Ha lehet, elkerüljük a postázást, mert sajnos, a kötet postai eljuttatása külföldre meghaladja, Svédországban pedig megközelíti a könyv árát. Támogatóink a befizetett összegnek megfelelően egy vagy több kötetet kapnak az első és a második nyomatból, ilyenformán a postai költségek további növekedésével kellene számolnunk.

Visszhang

A kötet első bemutatójára Kolozsváron került sor. Fodor Sándor, az Erdélyi Magyar Írók Ligájának elnöke örömmel vállalta a kötet méltatását, hiszen az antológiában számos erdélyi eredetű alkotó írásai és képzőművészeti munkája is szerepel, és az Ághegy műhellyé válását elősegítendő, ilyenformán is szorgalmazhatta a két írói csoportosulás kapcsolatainak elmélyítését. Jó sajtóvisszhangot kapott az Ághegy több erdélyi magyar lapban, rádióban. És a tévében is megemlékeztek megjelenéséről.

Szabadság, 2003. július 10., 2. oldal

Skandináv magyar irodalom Kolozsváron

Az ág hegyén terem az értelmiség: azok a rügyek és virágok, amelyek széppé teszik az életet - derült ki az Ághegy - skandináv magyar irodalmi és művészeti lapfolyam bemutatóján, amelyre kedden délután 6 órától került sor a Phoenix könyvesboltban. A skandináv országokba kivándorolt magyar művészeket és alkotásaikat tömörítő irodalmi-művelődési lapfolyam 2002-2003 között megjelent lapszámait egy kötetbe foglalva jelentette meg a kolozsvári NIS Kiadó, így az erdélyi könyvbarátok egyben szerezhetik meg, és ismerkedhetnek meg belőle a skandináv magyar (és nem csak) művészeti élettel. A küllemében is tetszetős kötet méltatója, Fodor Sándor író elmondta: a folyóirat arról a szellemi közösségről szól, amely azt létrehozta, egy közösség törekvésének ad hangot, miközben erősíti is azt, és hírt ad tevékenységéről annak a nagyobb közösségnek is, amelyhez tartozik. A Skandináviába szakadt magyarok közölnek benne verseket, elbeszéléseket, regényrészleteket, zenei,

színházi, képzőművészeti beszámolókat, ugyanakkor a kötet erősségét jelentik a fordítások is. A méltató elmondta: a skandináv országokban az 56-os forradalom után jelentek meg az első magyar tollforgatók, akik felkeltették az érdeklődést a magyar irodalom iránt a befogadó országban. A lap rövid történetét a szerkesztő, Tar Károly ismertette. Elmondása szerint a 2002-ben indult folyóirat száz olyan fiatal és idősebb alkotót sorakoztat fel, akik néhány évvel vagy évtizeddel ezelőtt valamelyik skandináv országban telepedtek le. A szerkesztő értékelése szerint Skandináviában hozzávetőlegesen annyi magyar él, amennyi Kolozsváron, és közülük is az Erdélyből kitelepültek a legaktívabak. Az Ághegy olyan komp kíván lenni, amely ezt az emigrációs irodalmat összekapcsolja az anyaországgal, ugyanakkor azonban a műhely szerepét is betölti. A könyvbemutató végén Sebesi Karen Attila színművész szemelgetett a lap "terméséből", néhány verssel örvendeztetve meg a közönséget.

Sándor Boglárka Ágnes

(Képes beszámoló az 5. oldalon)

A Koppenhágai Hamvas Béla Klub honlapja <http://hjem.get2net.dk/hamv.laz/GinkgoEdo1.html> közli az Ághegyben bemutatott Gergely Edit Edo több írását.

Neves budapesti zenei folyóirat átvette a szerkesztő Maros Miklós stockholmi zeneszerzővel készített terjedelmes beszélgetésének egy részét.

Az Ungváry Tamással készített interjú volt az alapja annak a az előadásnak, amelyet a neves zeneszerző, a bécsi zenetudományi egyetem tanára tartott nemrég a Peregrinus Klubban.

Zoras
SKÖVD

UTAZZON ILONÁVAL
Zoras Resor PI 19097 91 SKÖVDE

A ZORAS AUTÓBUSZAIN
BÉRMENTESEN OLVASHATJA
LAPJAINKAT

Állandó és a legolcsóbb buszjáratok Magyarországra. Halléban éjszakai pihenő, nyugdíjasoknak, gyerekeknek, SOMIT tagoknak kedvezmény. Családias kiszolgálás.

Telefon: 0500-46 05 06 0500-46 05 08

MAGYAR
Liget
a dél-svédországi magyarok
családi lapja

Stockholmi ismerősei, Kertész Imrénének is megküldték antológiánkat. Az Ághegy 5. számában *Kertész Imre discérete* című külön rovatunkban foglalkoztunk az első magyar Nobel-díjas író svédországi jelenlétével.

Az Ághegy szerkesztői, a lapfolyam hangos kiadására készülnek Koppenhágába, Helsinkiben, Oslóban és Stockholmban is. A rendezvények helyét és pontos időpontját a megfelelő időben közöljük.

Elszámolás

Az Ághegy nyomtatásának tervezésekor végzett számolások azt mutatták, hogy kétszáz támogató, egyenként 15-20 euró befizetésével, 3000-4000 eurót gyűjthetünk össze, és ennyi szűkösen talán elég lesz a kötet kis példányban való elkészítésére. Ezzel szemben összesen 56 támogatótól 1250 euró érkezett.

Kiemelkedő támogatóink Kovács Ferenc 1650 norvég korona, Sulyok Vince 1350 norvég korona, Bodoni-Lindh Anna 400 svéd korona, Sente Imre 300 svéd korona, Szabó házaspár 500 svéd korona és a Maros házaspár 400 korona. (Benczédi Ilona, Dániel Éva és Bodoni-Lindh Anna felajánlott képzőművészeti munkáit árverés útján nem tudtuk értékesíteni.)

A begyűlt összeget a szerkesztő 670 euróval kiegészítette 1920 euróra, amiért a NIS Kiadó 370 kötetet készített.

A megfelelő nyomda kiválasztását keresve, Kovács Ferenc, szerkesztőhelyettes, egy magyarországi vállalatnál érdeklődött, ahol kis példányszámokban kötetenként 4500 forintot kértek, a jó minőségű munkára képes kolozsvári Glória Nyomda 200 példányért 18,10 eurót, 400 példányért 9,89 eurót. 600 példányért 7,14 eurót, 1000 példányért pedig 4,9 eurót kért kötetenként. A Nis Kiadót választva a kötetenkénti ár 5,18 euró.

Könyvünk valóságos árának kiszámításánál a következőket kellett figyelembe vennünk:

Protokoll példányok: 123 darab (A könyv kolozsvári bemutatóján és előtte szerkesztőségeknek, rádióknak, tévének 32 darab; Kolozsvárról Budapestre szállítás díjrészeként 35 darab; magyarországi támogatásunkat elősegítendő, Szűcs András intézőnk rendelkezésére, a különféle minisztériumok és alapítványokhoz és szerkesztőségekhez eljutandó 32 darab, svédországi magyar intézményeknek, egyesületeknek 20 darab, A Zoras Ilona ingyenes Svédországba szállításáért az utasok rendelkezésére 3 darab; Kovács Fe-

renc, szerkesztőhelyettesnek tájékoztatásul 1 darab).

Szállítási költségek: 270 euró (Kolozsvárról Budapestre a 35 kötet kivétel 40 euró, Budapesten Szűcs Andrásnak, a Norvégiába küldendő címre és a Zoras buszhoz ismételt szállítások 60 euró. Malmöből Lundba és Stockholmba szállítás valamint onnan a Helsinkibe tartó hajóhoz való szállítás költsége 90 euró. Az újryomott kötetek szállítási költségeire 80 euró.)

Az összes kiadások: 1920+270 euró (ez is a szerkesztő költsége) = 2290 euró.

A megmaradt könyvek száma: 247

Egy kötet ára: $2290:247 = 9,35$ euró.

Következmények

A NIS Kiadó az első nyomat hibáinak kiigazításául nyomdahiba-javítás mellékletet nyomtatott, és vállalta 150 példány újryomását, amelyből támogatóinknak, a befizetett összegnek megfelelően juttatunk példányt vagy példányokat. A fennmaradó összegekért hibajavítással ellátott példányokat adunk, amelyek árát legalább 5 euróban állapítjuk meg.

Azt az összeget, amit az ezután jelentkező esetleges vásárlóktól kapunk (142 első nyomatos kötet x 5 euró = 710 euró; 20 újryomott x 9 euró = 180 euró; összesen 890 euró) a szerkesztő költségeinek (1040 euró) viszatérítésére fordítjuk.

Amennyiben valamiféle intézményes vagy alapítványi támogatáshoz jutna az Ághegy (melyért többek között a Stockholmi Magyar Nagykövetség segítségével is szüntelenül folyamodunk), az anyagi haszonélvezés látszatát is elkerülendő, könyvünk árát újraszámítjuk és a különbözetnek megfelelően, újabb köteteket juttatunk támogatóinknak.

Bolygót Bolyainak

Bolyai János születésének kétszázadik évfordulója alkalmából számos emlékeztető rendezvényt tartottak világszerte, amit a svédországi magyarok is megelégedéssel nyugtáztak. Ezen felbuzdulva, Bernát Béla munkatársunk kezdeményezésére, a *Magyar Liget*, a dél-svédországi magyarok családi lapjának szerkesztősége (<http://hhrf.org/magyarliget>) aláírásgyűjtést indított annak érdekében, hogy nagy tudósunk az őt megillető nemzetközi kitüntetésben részesüljön a világon egyedülálló felfedezéseiről.

Most azzal a kéréssel fordulunk Ön-höz, hogy minden lehetséges módon, minden hazai és nemzetközi fórumon járjon el annak érdekében, hogy Bolyai János a világon eddig megítélt kitüntetésekénél nagyobb elismerésben részesüljön, hiszen munkásságának értéke magasan fölül áll mindannak, amit eddig az emberi elme kiválóságai kigondoltak.

Kérjük, hogy nevezzenek el róla valamely égitestet vagy világtűri jelenséget, és ezzel biztosítsák a nagy magyar tudós hírnevének fennmaradását. A nemzetközi elismerést mutató okiratot a Magyar Tudományos Akadémia vállalhatja és megkülönböztetett, cselekvő módon megőrizhetné.

Támogatását remélve és várva megkülönböztetett tisztelettel:

A Magyar Liget olvasói nevében:

Tar Károly

Svédország, Lund, 2003. 08. 01.

Levelünk magyar és angol változatát folyamatosan eljuttatjuk a különféle Akadémiáknak, a tudományos- és művelődési intézeteknek.

Ha otthonában és nem számítógépén, a <http://www.hhrf.org/magyarliget> címen, hanem nyomtatott formában óhajtja olvasni a dél-svédországi magyarok ingyenes családi lapját,

kérjük, hogy a tetszés szerinti postaköltséget küldje folyamatosan a PG 404 86 10-2 bankszámlára!

Kényelmetlen levelezés

Mit tehet az ember, ha közügyi levelére olyan választ kap, mintha levelét hibás címre küldte volna. A következő levelet a svédországi Anyanyelvünk Közösség elnökének címeztük és másolatát néhány az ügyben érdekelt személyiség is megkapta.

Kedves Nilsson Gyöngyvér!

Eljött az ideje annak, hogy újra megkérdezzem: lehetséges-e az anyanyelvünk második könyvecskéjének kiadása, amely vitathatatlanul a svédországi magyarok anyanyelv-ápolását szolgálja? A Svédországi magyar nyelvjavító szöszedetről van szó, amelyről már leveleztünk, és amelynek kiadása eddig attól függött, hogy az első könyvünként megjelentetett **Vallomások az anyanyelvről** című könyvecskénket sikerül-e eladnunk. Ezt a könyvet ajánlásomra az Anyanyelvünk Alapítvány akkori elnökének, Lázár Oszkárnak a kiegészítéseivel az Alapítvány 5000 koronás és a Magyarok Világszövetségének ugyanennyi támogatásával jelentettük meg. Jól emlékszem, amikor Lázár Oszkár helyébe választottunk kedvesen és őszintén azt mondtad, hogy „bár nem tudok kitűnően magyarul, de jó szervező vagyok”. Ez minden bizonnyal így van, de a Vallomások az anyanyelveől című kötetünk egy évig Pesten állt az általam megadott szálloda címén, ahonnan egy része el is tűnt, mert-hogy érdekes és a magyaroknak fölöttébb hasznos könyvről van szó. Eljártam, hogy a hiányt pótolják és így összesen hatszáz darab könyvet saját pénzen újra Pestre szállítottam, amit végül, fél éves raktározás után, magamnak kellett Svédországba szállíttatnom és címedre irányítanom a kedves Zoras cég segítségével. Ennek immár egy esztendeje, amiért is remélem, hogy a könyv általam ajánlott 20 koronás áron el is kelt, hiszen azt javasoltam, hogy magyar egyesületként kb. húsz darabot vállaljanak értékesítésre. Ez persze nem lehet kényszer, de mert minden magyar egyesület alapszabályzatában azt olvashatjuk, hogy megmaradásunk és kultúránk ápolását vállalják, reményünk nem alaptalan, hogy az alapítvány első könyve gazdákra lel, ami azt jelenti, hogy a beruházott 5000 koronánk helyett tízezer jut a pénztárunkba. Szerény véleményem szerint, ez pedig azt jelenti, hogy az Alapítványt pénzével jól gazdálkodtunk és, ha nem is az egész pénzt, de legalább a nyereséget úgy kamatozhatjuk, hogy kiadjuk a nagyon is szükséges magyarító szöszedetünket, amely tervem szerint megszerkesztve, Sente Imre jeles költőnk tanácsaival, és Dr. Molnos Angéla professzornő előszavával, rövidesen nyomdába és terjesztésre kerülhetne. Dr. Molnos Angéla, aki a nagyszerű *Magyarító könyvecske* szerzője (ötödik kiadása folyamatban van), ismerve svédországi törekvéseinket és az *Anyanyelvünk* ténykedéseit, úgy kívánt segíteni rajtunk, hogy rám bízta 80 darab könyvét, a bevételek felét pedig felajánlotta fordítsuk a Svédországi magyarító szöszedet kiadására, amely Magyarító könyvecskéje ötödik kiadásának mellékleteként jelenhetne meg.

Kedves Gyöngyvér, kérlek, hogy a fentiek mérlegelésével segíts ennek a nemes ügynek a véghezvitelében. Elsősorban azzal, hogy legalább az első könyvünk hasznát fordíthassuk az új könyv kiadására. Másodsorban azzal, hogy a nálam található maradék (közel félszáz) Molnos-könyvet 40 koronás áron eladhassuk azzal a kitételrel, hogy a vásárlók ingyen kapják az együvé tartozó, később kinyomtatott Svédországi magyarító szöszedet.

Harmadszor beleegyezéset kérem ahhoz, hogy a máso-

dik könyvünk elején, az első könyvünkhöz hasonlóan feltűnethessünk, hogy ez az *Anyanyelvünk Közösség* második könyve, amit reményeim szerint majd több más könyv is követ, bizonyítva ezzel a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének eltökélt szándékát anyanyelvünk kitarató ápolására.

Szép őszt kívánva, de nyár-meleg üdvözlettel, biztató válaszlazod reményében:

Tar Károly

Nilsson Gyöngyvér válasza:

Részemről érdektelen, hiszen még mindig a nyakamon vannak az „előző akció” könyvei melyeket Oscartól „örököltem”.

„Jag har ingen kommentar” - mondhatnám béketűrően és azon töprenghetnénk, hogy miért vállalta az elnök asszony megbízatásunkat, ha két esztendeje nem érdekli az anyanyelvünk ápolásának előmozdítására hozott határozatunk végrehajtása. De mert a címzettől erre nem kaptam választ, levelet írtam a SMOSZ elnökének.

Kedves Bihari Szabolcs!

Mellékelten küldöm Nilsson Gyöngyvérnek írott levelem és az ő válaszát, amelyből kiderül, hogy kérésemet, amelyben egy évvel ezelőtt arra kértem folyamodjon segítségédért, hogy az Anyanyelvünk által megszavazott, többszöri utánajárásaimmal kinyomtatott és Svédországba szállított *Vallomások az anyanyelvről* című magyarságmegtartó könyvünk 600 példányát olymódon terjessze, hogy minden magyar egyesületnek küldjön 15-20 darabot 20 koronás áron. Ilyenformán nemcsak a befektetett 5000 korona térült volna meg, hanem ugyanennyi hasznot hozott volna. Mivel kézikönyvről van szó, amely évtizedek múlva sem avul el, a terjesztés soha sem késő. Kérlek, segíts ebben, hiszen közügyről van szó. Egyébként nem azért választottuk meg Nilsson Gyöngyvért, hogy „nem érdekelle” ez a dolog. Kérlek, vedd fontolóra, hogy az ilyen és minden más struccmagatartás nem szolgálja azokat a nemes célokat, amelyekért vezetéssel számosan áldozatokat hozunk. A következő könyvünk megjelenését én továbbra is az Anyanyelvünk égisze alatt kívánom kihozni, de erre is „nem érdekel” választ kaptam, akkor, amikor Molnos Angéla is felajánlotta segítségét. A tőle kapott 80 kötetből immár negyvenet sikerült eladnom, 40 koronás áron, ami bizonyítja, hogy van érdeklődés anyanyelvünk ápolására, és az új kötet támogatására is, hiszen a Molnos Angéla *Magyarító könyvecskéjét* azzal adtam az olvasók kezébe, hogy jövőre megkapják a Svédországi magyarító szöszedetet is.

Kedves Szabolcs!

Tudom, hogy sokféle dologod közül lehet fontosabb is, mint a könyvek ügye, ezért is nem neheztelek azért, hogy eddig egyetlen levelemre sem válaszoltál, de most kérlek, tégy valamit, hogy a dolgok ne visszafelé folydogáljanak, hanem előre, a mindannyiunknak kedvező mederben. Ha vannak is személyes sértődések, a közügyekben illendő felülemelkednünk mindenféle ügyeken.

Melyhez hasonló jókat kívánva, tisztelettel, híved:

Lund, 2003. szeptember 10.

Tar Károly

Lapzártáig nem érkezett válasz.

*Látogatás
Dr. Molnos Angélánál
a Magyarító könyvecske
szerzőjénél*

Kontinentális kánikula

(Folytatás az első oldalról)

Olvasóink biztosan átélte, ha nem Magyarországon, akkor más déli országban valamely meleg nyári napot, és akkor tudja, hogy mennyire dagasztó meleg szokott lenni. Már az első lépésünknél több idősebb nősemély pánikban megpróbált gondolatban visszarepülni a jó hideg Svédországba. Sajnos nem sikerült nekik a dolog, így félig gyalog, félig futva futottak az árnyékba.

Társaimmal, ha nehezen is eljutottunk a hűvös reptérterembe. A reptér kijáratnál minden turista az egyik kezében a bőröndöt tartotta, a másikban, pedig egy flaskát tele vízzel. Furcsának tartottam, hogy a hideg vérű svédok ennyire bírják a fülledt meleget.

Végül a buszban erősen figyeltem az embereket, és avval szórakoztattam magamat, hogy próbáltam kitalálni, ki dobja fel előbb a talpát. De a legtöbben elég szívósnak tüntek.

Magyar létemre titkolni próbáltam, különösen a havereim előtt, hogy nem bírom a negyven fölötti hőséget. Elég jól bírtam, de valamennyi idő után káromkodni kezdtem. (Nem mondok példát, mert mindannyian ismerjük magyar szokásunkat). Valamivel később elértünk olcsó, és picuri szállodánkhoz, ahol persze, sehol nem volt légkondicionálás beszerelve. Képzeld, kedves olvasó, milyen nehezen aludtunk izzasztó éjszakáinkon.

Öt nap városnézés alatt, rengeteget láttunk és szórakoztunk, de így utólag, levonhattam a következő tanulságot: Kánikulában nem ajánlott a városnézés!

A következő nyáron menjünk inkább mindannyian „Balsira”, vagy a hűvös erdélyi hegyekbe, esetleg maradjunk a esős, de „gamla och fria” Svédországban.

Ezen a nyáron is az a „gondolat bántott engemet”, hogy hosszú távon figyelve a hivatásos nyelvészek kényszerű beletörődést mutató belemagyarzásait a nyelvünket megpróbáló zagyvaságok terjedéséről, hol a magyar nyelv erejét bizonygatják, hol pedig a jövővényszavak tárt karokkal fogadását hirdetik, miközben régi magyar szavaink használaton kívül rostokolnak öreg könyveinkben, haldokolnak az idősebbek kevés nyilvánosságát jelentő szótárában. Molnos Angéla az egyik írásában „nyelvi öngyilkosság”-ot említ, amelynek orvossága a visszamagyarosítás. Ezért adja ki immár ötödször *Magyarító könyvecskéjét*. Vajon miért nem foglalkoznak ezzel a hivatásos nyelvészek? Munkásságának előzményeként említhetem Pintér Jenő hat-hét évtizede magánkiadásban megjelent nyelvvédő szótárait, és az 1989-es romániai sorsforduló után lehetővé vált, a népszolgálatként is fontos Romániai Magyar Nyelvvédő Szótárat, amit Sztranyiczki Mihály szerkesztőtársammal az Erdélyi Kiskönyvtár első füzeteként jelentettünk meg. Ezeknek a nyelvjavító könyveknek, csak azért nem volt lelkes fogadtatása a nyelvészek körében, mert a szerzők nem kimondottan szakmabeliek. Molnos Angéla társadalomlélektani kutató, több évtizedig külföldön élt és alkotott, jelenleg a debreceni Tudományegyetemen az angol-magyar lélektani szakfordítás oktatója, aki hazatérve csalódottan vette tudomásul, hogy Magyarországon már alig beszélnek a „tisztá” magyar nyelvet. Magyarító könyvének hatására szedtem össze három évvel ezelőtt svédországi zagyvanyelvünk szavait, és igyekeztem minél több érdeklődőt munkatársi teendők elvégzésére biztatni. Így alakult ki a *Svédországi magyarító szószerzet*, amelyet lapunk sorozatban közöl, és amely olvasható a <http://www.hunsor.nu> honlapján is.

Ilyenformán a „Debrecenbe kéne menni...” dallama minduntalan ott zümmögött a fülemben.

A híres debreceni főtér közelében lakik egy átalakított régi házban, amelynek belső berendezését is maga tervezte. Szívélyesen fogadott, és ezt azzal tetézte, hogy mindjárt osztozott gondjainkban. A Svédországi magyarító szószerzet kiadását azzal segítette, hogy méltányos áron rendelkezésünkre bocsátott nyolcvan kötetet Magyarító könyvecskéjéből. A bevételek felét fordíthatjuk szószerzetünk kiadására. (Ezt nem titkoltuk az érdeklődők előtt, és számosan voltak olyanok, akik jótettének példáját azzal követték, hogy nemcsak maguknak, hanem ismerőseiknek is vásároltak könyvből.) Abban is segítségét ígérte, hogy átnézi, javítja eredetileg kétezernél több szócikket tartalmazó füzetünket.

Tiszteletteljes ámulattal barangoltunk házának helyiségeiben és váltottunk gondolatot udvarának nagy diófája alatt. Csak visszatérve Svédországba kaptunk fel fejünket arra a felismerésre, hogy ez a kiváló aszszony éppen a nyár derekán töltötte be nyolcvanadik életévét.

Isten éltesse Molnos Angélat!

Északi tollforgatás

Ez nem jegyzőkönyv kedves olvasó, ez személyes összefoglalója a 2003. április 12-én megtartott „Északi Tollforgatók” második találkozójának. A SMOSZ érdemleges kezdeményezése volt ez most is és a múlt évben is. Sajnos közel sem volt teljes a létszám, még annyian sem jöttek el, mint tavaly. Ez elgondolkoztatott, és keresetlenül arra gondoltam, hogy ennek talán a konkurencia lehet az okozója. Úgy bizony. Mert az utóbbi időben, amint a világháló „terített asztalát” elnézegetem, három különböző irodalmi hívatot is látok, magyar nyelvű Internet folyóiratokat, vonalas, tartalmas dolgokat, amelyeknek a szerkesztői részvevőket és támogatást keresnek. Nos, gondoltam amint körülnéztem a nem éppen túlszűfolt teremben ott a Magyar Házban, lehet, hogy a csökkent létszámnak pont ez az oka. Igaz ugyan, hogy Bihari Szabolcs elnök szíves köszöntőjében később adott erről bizonyos magyarázatot, de érzésem, hogy a háttérben versengés folyik, azért mégis megmaradt. És kár volna, ha így lenne, mert nem vagyunk olyannyira sokan, hogy ide is, oda is elmorzsolódjunk. A találkozóra, ha jól emlékszem hét „tollforgató” jött el, ketten beküldött írással vettek részt. A „külföldiek” közül csak Kovács Ferenc volt jelen Norvégiából. Bemutatkozással kezdődött a találkozó, miután Bihari Szabolcs köszöntötte a megjelenteket. Elsőnek a Nagykövetség képviselője, Tóth Jánosnak mondott néhány elismerő szó. Biztosított mindenkit a Nagykövetség támogatásáról, de egyben mosolyogva mentegetőzött is, mondván, hogy ennyivel beéri, mert hiszen ő nem író. Mivel mi többiek jól ismertük egymást, a bemutatkozás részleteit itt elhagyom, mindössze Kovács Ferencet illetően mondanám el, hogy imponált önmagáról elmondott beszámolója, sokoldalúsága, talpraesettsége. Gondolom nem csak nekem. Ő is élő bizonyítéka annak, hogy aki hátizsákjában kultúrát is vitt magával új hazájába, nem elveszett ember.

Veress Magda beszámolt a tavalyi találkozó óta beérkezett anyagról, majd rátértünk a találkozó egyik legfontosabb pontjára, a megjelenés előtt álló antológia pénzügyi kérdésére. Igen gyorsan megegyeztünk abban, hogy pénzre van szükség, méghozzá nem is kevésre. A sok közül egy konkrét ötlet mellett foglaltunk állást. Eszerint fel kellene keresni azokat a svéd vállalatokat, amelyek Magyarországon képviseltetik magukat, és meg kell nyerni őket, hogy támogassanak. Ellenérték gyanánt az antológiában aztán megfelelő módon szerepelnének. Ezt a feladatot elvállaltam, de egyelőre még nem végeztem el. Ahogy valami érdemleges mondanivalóm lesz, beszámolok róla.

A találkozó legérdekesebb része következett ezután. Mindenki elmondott vagy felolvasott valamit saját munkájából. Domonkos István két dalát énekelte el, Veress Magda érdekes, számomra kicsit sci-fi hangzású novellát olvasott fel, Kovács Ferenc egyik könyvéből hallhattunk egy részletet. Maradandó emlékeim közé tartozik Sente Imre hosszú, humoros, ironikus verse is, amely a svéd társadalom árnyoldalait állítja pellengérré. Veress Zoltán és Sántha Judit saját munkáik helyett a beküldött anyagokból olvastak fel. Jómagamnak sikerült kilógni a magyar nyelven írt és felolvasott művek sorából, nemrég megjelent, svéd nyelven írt könyvem egy részletével. A találkozó „híd” szerepünk tárgyalásával és a közös munka folytatásának mikéntjének kérdésével záródott. Megegyeztünk abban, hogy a megkezdett mun-

kát folytatni kell. Az ősre tervezett legközelebbi találkozóra, remélhetőleg többen fognak majd eljönni. És itt megint visszatérnék a fentiekben említett konkurenciára. Javasolnám, hogy az illetékesek tegyenek lépéseket a különböző érdekeltségek összehangolására. Kár lenne ezt a fontos kulturális feladatot felaprózni, a benne rejlő erőt annyi felé elosztani.

Zárószóként köszönetet szeretnék mondani a SMOSZ-nak, amiért a találkozót lehetővé tette, de személyenként mindazoknak is, akik segítettek az ottani kellemes légkört megteremteni.

Stockholm, 2003. május 26-án

Üdvözlettel: Neufeld Róbert

A szerkesztő megjegyzése: Egy másik és igen tiszteletreméltó részvevő szerint ezen a találkozón is folytatódott a „kirekesztés”. A szerkesztő ezt a saját „bőrére” érezte, mert „elfelejtették” meghívni, sőt nem éppen jóindulatúan az érdekeltek azt terjesztették róla, hogy „nagyon csúnyán beszélt” az antológiáról. De az első találkozó részvevőinek még emlékezniük kell, hogy elsőként igeneltem a „közérzetünk” témájú antológia ötletét, és az Ághegy első számát bemutatva, felajánlottam, tegyük ezt a lapot műhelyünké. Előzőleg az Ághegy főszerkesztésére többeket is felkértem. De ezt, akár az Ághegyben való közlést az antológia kigondolói elutasították, amiért a magam, elsőként küldött, anyagát vissza kellett vonnom. Az, hogy Neufeld Róberthez hasonlóan az összefogás híve vagyok mi sem mutatja jobban, mint a nemrég megjelent Ághegy antológia, amelyben a következő számokban további mellőzött vagy észre sem vett skandináviai magyar alkotókat kívánok olvasóinknak folyamatosan bemutatni.

Vendégünk volt az erdélyi MELODY BAND (Teleki Zoltán, Erdő András, Laczkó Sándor, Dancs Zsolt és Erdély legismertebb és legnépszerűbb könnyűzene-énekesnője: Dancs Annamari, akivel lapunk munkatársa Erdős-Bartha István készített interjút (felső kép). Felvételünk a helsinki előadáson készült. (alsó kép)

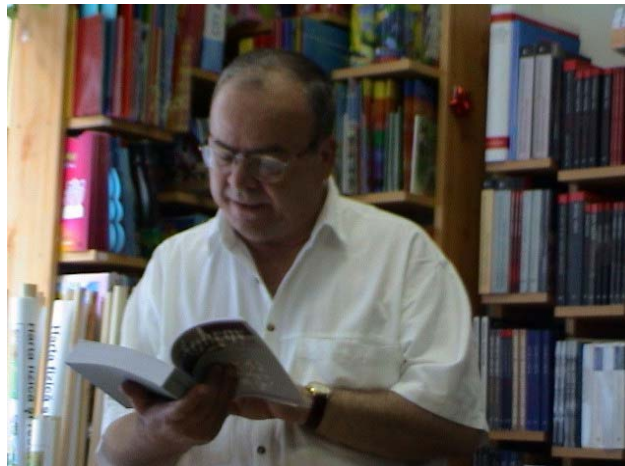
Az Ághegy fogadtatása Kolozsváron

A patinás Szentegyház utca sarkán álló forgalmas Phoenix Könyvüzletben került sor a skandináv alkotók munkáit népszerűsítő folyóirat nyomtatott formájának bemutatására. Mostanában örvendetesen gazdag magyar művelődési eseményekben Kolozsvár. Az Ághegy bemutatását megelőzően, az utca másik oldalán, a Fő térhez közeli ugyancsak rangos magyar könyvüzletben többek Kántor Lajosnak a Korunk főszerkesztőjének könyvéért, azelőtt pedig Kovács András Ferenc és Visky András kötetéért telt meg zsúfolásig a könyvüzlet. Javában tombolt a nyár, de az esti órában a Phoenixben összegyűltek számát tekintve igazán nem panaszkodhattunk, hiszen zsúfolásig telt a nem éppen kicsiny helyiség. Magyarai Eszter, a könyvüzlet vezetője nyitotta meg a találkozót. Fodor Sándor alapos ismertetőjét a mellette álló, sok évtizede, az erdélyi művelődési élet fáradhatatlan rádióriportere is rögzítette felvevőjén.

A találkozón számos író, szerkesztő és művelődési szakemberen kívül megjelent Nistor Gáspár a NIS Könyvkiadó tulajdonos igazgatója és Hoch Sándor, a Glória Nyomda igazgatója is.

Sebesi Karen Attila színművész, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület alelnöke, (jobbra a második kép) a szerkesztő (jobbra lenn) szemelvényeit kiegészítendő, felolvasott az antológiából, számos skandináviai magyar szerző művét és fordításait művészi módon tolmácsolta. Az ismertető után, a szerkesztő néhány soros ajánlásokat írt az északi irodalom és képzőművészet iránt érdeklődő könyvbarátok kérésére a frissen nyomtatott példányokba. majd kötetlen beszélgetés következett.

Látogatás Ady Endre szülőházában

Örömmel tapasztaltuk, hogy az idén szorgalmas kezek felújították a költő szülőházát. A Szatmár megyei elöljáróság a helyi múzeummal és a művelődés ügyeit is intéző szakminisztériummal még mutató képeskönyvet is megjelentetett.

A tasnádi fürdő gyógyvizét és a környéket látogatva, a Nagykároly felé vezető útról érdemes jobbra letérni az egykori Érmindszent-re, ahol ebben a csendes kisfaluban Adyhoz méltó gondolatok is megfordulhatnak az ember fejében. Merthogy ki az, aki nem szeretne innen az Értől eljutni az Óceánig. A kis gondoktól a beláthatatlan emberi gondokig visz mindannyiunk útja, miközben mindegyre valami újat valami jobbat keresünk életünk porában.

Itt Ady Endrén is, találunk felfedeznivalót. Például azt, hogy némely próbafurás nyomán itt is van már gyógyító meleg víz, gyógyszálló építését tervezik, s ha fellendül az idegenforgalom, Ady Endre emlékezete is jól jár, kíváncsi népek láthatják a helyet, ahol a magyar zseni született, lélek és test kaphat itt új erőt a szépséget és a jót dicsérve.

Bár csak találkoznának a vendégek Szabó Juliannával is, aki az emlékmúzeum mindene, többszöri vezetőnk volt már, jóízű történetei többet érnek minden könyvszagú ismertetőfüzetnél. Otthonosan mozog mindkét Ady-házban, hiszen jó emlékezete sok mindent megőrzött abból, amit anyósa — a költő szüleinek

gondozója — mesélt egykoron.

Ő az, aki pontosan tudja hol állt az az ágy, amelyikben Endre úrfi megszületett. És azt is tudja miért nem vett írószert kezébe az öreg Ady, akit apja, első gyermeki panaszára kivett az iskolából. Az idelátzó tasnádi dombok alatt kezdődik a magyar róna. Jó idelátogatni, mert az ember megbizonyosodhat arról, hogy ha nekifeszíti hátát a múltunkat híven őrző erdélyi hegyeknek, a világ végtelensége se nem vonzó, se nem riasztó, hanem svédesen „lagom” — éppen megfelelő.

Meghívó Erdődre

Hej, régen volt, ha volt ilyen, hogy erről a bástyáról kémlelte Szendrei Júlia a költőt, aki a vár alatti parkból éppen 156 évvel ezelőtt, a szerelmesek szemüvegén át tekintett szét a végtelenbe nyúló mezőn, és jövődöbéli apósának is kész volt megbocsátani, ha végül is elnyerheti a várkisasszony kezét. „Nevezetes a tegnapi napom, / Furcsa dolgokat kellett hallanom, / Szerencséje, hogy az bánt úgy velem, / Akinek a lányát szeretem.” Azóta bizony sok szerelem rommá lett az idő romboló-gyógyító keze alatt, akár

ez a földbe, szerénykedett, bokrok és fák mögé bújt, sebeit mutató vár, amelynek még most is haszna, hogy innen messzire lát az ember. A múltba, amely valahol Tasnád alatt az elrománosodott Szödemeteren, Kölcsey szülőfalujában, a magyar himnusz szövege szerzőjének kicsinyke szobrával ébred elménkben, a közeli történelem-súlyos majtényi síkra, aztán Ady szülőhelyére, és a távolabbi Koltóra is gondolva, ahol a *Szeptember végén* született, és ahol, akár képzeletünkben, „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok...” És a virágos jövőbe is látnunk, merészkednünk kell. Hinnünk abban, hogy történelmünk és nyelvünk megmarad ezen a tájon, amelyből —időnként hazatérve — unokáink is meríthetnek. A lélegzetvételhez hasonlatos, természetese igénye ez minden embernek. Mert azért vagyunk a világon, hogy a szülőföldön szerető ölelésében felnöve, érzéseinket ahhoz igazítva és ráalapozva, mindenütt otthon legyünk benne.

Erdély dicsérete

Öt svéd-magyar, de inkább magyar-svéd malmői lakossal indultam Erdély felfedezésére. Élmeny-sűrű látogatásunkból a legmaradandóbb az az ezeréves magyar határ melletti, csángó zenével és tánccal töltött „ünnepe”, amelyet a gyimesközéploki Deáky tanár úr házában töltöttünk. Jó hangulatunkat fokozta a jó szívvel kínált köményes pálinka és az igen ízletes juhtúros puliszka.

Marosvásárhelyen, a legmagyarabb erdélyi városban is jó volt sétálni. Emlékezetes marad a Művelődési Palota színes majolika teteje és ablakainak történelmi témájú, pazarul színes üvegfestményei. Jó volt látni a Kolozsváron a Phoenix könyvesboltban a skandináviai magyar irodalmi és művészeti antológiát. Csíkszeredán a Sapientia Tudományegyetemen dr. Szilágyi Zsolt dékán fogadott bennünket, és még az emu (futómadár) kiállításunkkal egybekötött konferenciánknak is helyett biztosított. Csíkdánfalván a híres feketekerámiákat is megcsodálhattuk.

Erdély még fejedelmei idején sem szakadt el a Szent István-i koronától. A gyönyörű táj és a melegszívű székekelyek között úgy éreztük — otthon vagyunk.

Dr. Szalontai Éva

A világ bármely pontján élő magyarok kaphassanak magyar állampolgárságot születési hely, származás és nyelvismeret alapján

A Magyarok Világszövetsége alapszabálya 1998 óta elsőszámú feladatként jelöli meg a szervezet számára, hogy lehetőségei szerint tegyen meg mindent azért, hogy a világ bármely pontján élő magyar ember magyar állampolgár lehessen. Ezért kezdeményez az MVSZ aláírásgyűjtést a kérdésről. Erről Patrubby Miklós elnök levélben tájékoztatta a parlamenti pártok vezetőit, és a közjogi méltóságokat. Az ügydöntő népszavazás kiírásához legalább 200 ezer aláírásra van szükség. A kezdeményezést már elküldték az Országos Választási Bizottságnak. Patrubby Miklós szerint a magyar nép Trianon óta először vehetné kezébe saját sorsát. A nagyhatalmak, a körülöttünk lévő kishatalmak, és a magyar politikum is érdektelennek tűnik az ügyben, mondta az elnök. Pedig Európában számtalan helyen élő gyakorlat az állampolgárság kiterjesztése. Ezek alapján a nemzeti nyelv ismerete, a származás és a születési hely, folytatta Zabolai Csekme Éva, a Magyarok Világszövetsége Külügyi Bizottságának vezetője. Az Európa Tanács erről szóló cikkelye, magyarázó szövege arról szól, hogy az állampolgárság megadásakor meg kell határozni bizonyos feltételeket. Ezek lehetnek a felsoroltak. Az állampolgárságról szóló európai egyezmény, amelyről szó van, 2002. március 1. óta része a magyar jognak. A szakértő szerint eddig itthon mindenki csak szakmai oldalról közelítette meg az állampolgárság kiterjesztésének ügyét, pedig ez elsősorban nemzetstratégiai kérdés.

(Kossuth Rádió)

A kuratórium igazgatójával, Gergely Istvánné Tókes Erzsébet tanárnő kalauzolásával jártuk a Házsongárdot. Irányításával kitartó aprólékos „magánküzdelem” folyik európai hírességű temetőnk értékeinek megmentésére.

A kuratórium határozata értelmében mindazok, akik legalább 50 euró értékkel vagy szellemi-fizikai munkával, ügyintézésel segítik az alapítványt, **pártoló** tag emléklapot kapnak, akik pedig legalább 100 eurós adományt tesznek, **tiszteleti** tagságra jogosultak.

A Kuratórium döntése alapján, különös érdemek esetén is valaki tiszteleti taggá nyilvánítható.

Az alapítvány ezúton kéri fel mindazokat a magánszemélyeket és intézményeket, akik szívükön viselik Erdély – de talán az összmagyarság – legpatinásabb temetőkertjének a megtartását, ápolását, juttassák el adományait a H.A.-nak. B Az adományok átutalhatók az Erdélyi Református Egyházkerületnek a Román Kereskedelmi Bank kolozsvári fiókjánál (B.C.R. Sucursala Cluj) megnyitott számlaszámaira jelezve, hogy a Házsongárd Alapítvány részére (pentru „Fundatia Házsongárd”) történt az adományozás.

A számlaszámok: Episcopia Reformată Ardealul, Ocrotire Cimitir Hazsongárd 2511.31-215.21/ROL.

Svédországban Tamás Mária az Alapítvány képviselője: Granitv. 42 B/3 tr, 134 46 Tyresö. Stockholm, Tel.: 08 – 712 59 31, tamas.maria@telia.com

A bácsországi temető

Az alábbi levélből kiderül, hogy Békássy doktor hazalátogatásakor felelevenített emlékeit F. Cirkl Zsuzsa könyvének hatására írta. (Írása a következő három oldalon) Íme a levél:

Kedves Zsuzsa!

Andor öcsém jóvoltából tudom a címedet és az elektronika segítségével köszönöm meg a kedvességedet, azt, hogy rám gondoltál.. A "Látjátok feleim... - Barangolás a Szent Rókus temetőben" c. ajánlókba küldött könyvedet fél éjszaka alatt elolvastam.. Mellbevágott a stílusod és megdöbbentett a rengeteg adatközlés. Csodálatosan hatsz az olvasó lelkivilágára megállapítod a sanyarú tényállást, de elbeszélése nem vádol. Óriási munkát cselekedtél és szétverhetetlen emlékművet emeltél Zombornak! Munkád megihletett: nyári beszámolómat írtam Zomborról a dél-svédországi családi lapunkba (Magyar Liget, <http://www.geocities.com/mliget>). A könyvedről jó lenne, ha tudomást szerezne a svédországi magyarság is. Ismertetését Tar Károly itt élő, író barátomra bízom. További kemény kitarítást kívánok a jó és az igazság mellett - egyben sok sikert az irodalmi babérok elérésében! Szeretteiddel együtt köszöntelek: Albert

A legszívesebben ideiktatnánk az egész könyvet, de terjedelmi okokból erre nem vállalkozhatunk. Az alábbi részlet ízelítőt nyújt a tóthfalui LOGOS grafikai műhely gondozásában, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával megjelent könyvből.

F. Cirkl Zsuzsa

Hol volt, hol nem volt...

(Részlet a szerző *Látjátok feleim...* – Barangolás a Szent Rókus temetőben című kötetéből)

...Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy zömmel kisiparosok, kereskedők és hivatalnokok lakta város, amely ütemesen gyarapodott, épült és szépült, amely elindult a polgáriasság fény felé vivő útján, ahol egyetemes értékeket hordozó eszmék találtak termékeny táptalajra, ahová azért szerettek eljárogatni a nagyvárosok világpolgárai, mert a fákkal, a bokrokkal, a ligetekkel buján benőtt városka gyermekkoruk kézzel festett mesekönyveire emlékeztette őket... Hol volt, hol nem volt... S azért is szerettek itt levezitálni, mert könnyű volt szót érteni az itt lakókkal, akik maguk is jól tudták, hogy a keveredő kultúrák s a nyelvi sokszínűség félteni való kincs, amely gazdagabbá teszi a vidéket és emberét. S mesebeli volt az is, ahogyan a sváb hentes, a magyar szabó, a szerb határőr, a zsidó szatócs és a bunyevác mezőgazda összefogásából színház, könyvtár, utcai világítás, útburkolat, kórház, mozi, és az élet élhetőbbé és tartalmasabbá tételében kulcsszerepet betöltő más intézmények, egyletek, szövetségek és egyéb csoportosulások alakultak és működtek, megjegyzem: sikeresen. A múltó idő láthatárán mindegyre halványuló emlékfoszlányok talán olykor a valóságosnál rózsaszínűbbre festik a törekvéseket, de a megszépítő emlékezet és a velejáró romantika ettől még nem hamisítja meg a valóságot. Azok visznek végbe galád hamisítást, akik a múltból felködlő emlékfoszlányokat, hangulati árnyalatokat a feledés krematóriumába kergetik. Hiába minden törekvés. Ami történt, megtörtént.

A mára bűzös érbe szorult hajdani Mosztonga folyó szigetein épült Zombornak hangulata volt. Minden más településtől eltérő hangulata. Mások voltak itt a hétköznapok, hát még az ünnepek! Vasárnap délelőtt, az oly sokszor nevet cserélt Főutcán, kedélyesen üdvözölték egymást a templomokból kiözönlők, és senki sem bánta azt, hogy a szemközti oldalon

főt hajtó atyafi éppen a Szent István, a Szentháromság-, a Szent György-, a református -, vagy az evangélikus templomból jött-e ki ismerősökkel találkozni, pletykálgatni. Az erkélyről kitekintő, s egyébként általában alkotói révedtségéről híres **Laza Kostić** széles mosollyal üdvözölte a szokás kedvéért sétabottal grasszáló **Vértesi Károlyt**. A nem túl sietősen hazafel tartó hölgyek sokkal inkább büszkéek voltak arra, hogy három nyelven is tudnak csevegni, mintsem glaszékesztyűjükre...

S kinek jutott volna eszébe nagymosást, netán nagytakarítást végezni akkor, amikor a szomszéd ünnepet ül?! Ekkora szentségtörésre még az Isten-től elrugaskodott némberek sem vállalkoztak volna, mert egy város és a hozzá tartozó pazar tanyavilág lakosságának megvetését mégsem merték vállalni. Meg aztán miért is mondtak volna le mindazokról a jókról, amelyekkel a bácskai ünneplés együtt jár, merthogy terítékre került ilyenkor minden, ami az Alföld embere számára szemet és száját ingerlő. Nem csoda hát, hogy a Zomborban **Gyöngyösi Dezső** szerkesztésében megjelenő *Új Hírek* reklámrovata ekként szolgált hétről-hétre jó tanáccsal a nagy hejehujákhöz szokott jó népek:

„*Gyakori dugulásban szenvedők, kiknek gyomrában és beleiben nagyfokú erjedés mutatkozik, öblítsék át alaposan az emésztő utakat kora reggel egy pohár természetes 'Ferenc József' keserűvízzel. A 'Ferenc József' víz használata következtében a nyelvlepedék hamarosan kevesbedik és röviddel a bélrekedés kiküszöbölése után máris élénk étvágy támad*”. A jó étvágy pedig errefelé nemcsak a testi, hanem a lelki egészség mércéje is volt, s igencsak jelentős megvetés övezte a kákabélű finnyáskodókat, akik megriadtak egy kondér szárma, avagy egy ötliteres fazék mindenki által csak paprikás-ként ismert sertéspörkölt láttán. A disznótoros pedig amolyan hétköznapi kóstolgatásra szolgált. Nem vitás, a fényűzéshez s úri huncutságokhoz szükséges feltételek megteremtéséért végzett munka arányban volt a mangalica tenyérvastag szalonnájával, amihez szemeket könnybe lábadó vöröshagymát illett enni, bicskával, kockás kendőből. Ennyit azért feltétlenül el kell mondani Bácsország javakban dúskáló, s valljuk be, úrhatnamságtól sem mentes nagygazdájáról, aki általában csak betakarítást követően, no meg vasárnap és ünnepkor volt városi dolyfős nagyúr, egyébként a pazar tanyavilág zselléréivel együtt dolgozott a földön, azon a földön, amelyet annyira szeretett, hogy mi, elfuserált utódok azt már nem is értjük.

Ez volt a XIX. század és a XX. századelő. Ez is. Tovább, s magával vitte soha el nem siratható hangulatát, törekvéseit, kicsiny és nagy embereit, a szemtanúkat, az át- és túlélőket. A felsoroltak emlékét megsárgult, dohszagú újságok, néhány vélhetően hiteles könyv s anekdotáiról is híres vidék szájhagyományá örzi. Ez utóbbi már nem sokáig. Talán az említettek „csokorba kötése” megóvhatja őket a feledéstől, már csak azért is, hogy – **Németh Lászlótól** idézve: „*Létünknek maradjon emlékező nyoma*”. Nagy kár és pótolhatatlan mulasztás lenne, ha másként történe.

Békássy. N Albert:

„Légy Szerbia szerelmese”, de ... Miért?

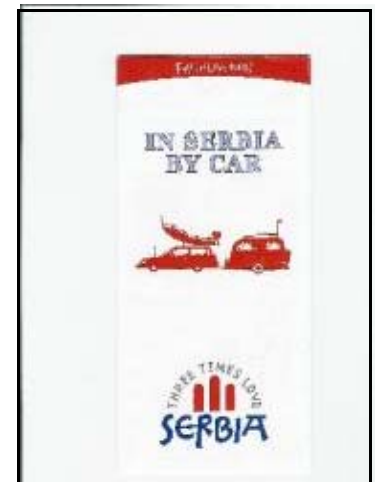
A zöld kártya

Miután a volt „kis” Jugoszlávia az idén nyáron megszüntette a beutazási vízumkényszert, megnyílt Szerbia (és Montenegró) Európa számára! Az Európai Unió polgáraként boldog várakozással kocsikáztunk Bácskába, a Délvidékre. A szerb határon kapott angolnyelvű értesítő (1 kép) is arra biztat, „*légy ismét Szerbia szerelmese*” utalva az ország természeti szépségeire és történelmi kincseire. Ám ez az élvezet kemény 80,- € ellenében (kb. 800 svéd koronáért) válik csak elérhetővé. A nyájas olvasó megrökönyödésére idézem az útlevelkezelő felvilágosítását „ez itt Szerbia és nem Európa”: ergo, a svéd biztosító „Försäkringsbrev”-je érvénytelen. Szükséges a „zöld kártya” – a nemzetközi biztosítás, amit a biztosító társaság itthon 50,- svéd koronáért kiállít és postán megküld.

Zomborba igyekeztünk - gyermekkorom és megboldogult szüleim lakóhelyére, a történelmi Magyarország és az 1920-as trianoni békediktátum előtti – Bács–Bodrog vármegye székhelyére. Az egykori kulturális központ, a Duna–Tisza-köz déli részének egyik legnagyobb közigazgatási egysége volt, a kedvező éghajlati, felszíni és talajadottságok, valamint az itt élők szorgalma az ország egyik legértékesebb mezőgazdasági tájává varázsolta Bácskát. A XIX. század technikai és közlekedési újításai – a Duna és a Tisza szabályozása, a két folyót összekötő „nagy” Ferenc-csatorna és az ebből később kiágazó „kis” Ferenc-József-csatorna, a gőzhajózás, a vasútépítés, 1909-től a bajai Duna-híd – kitágították a gazdasági mozgásteret. Vajdaság, mint tájegység először a magyar polgári forradalom és szabadságharc után alakult meg az itt élő szerbség autonómiatörekvéseként. A Magyar Királysághoz tartozó három vármegyéből állott: ezek Bács-Bodrog, Torontál és Szerémség (Horvátország részeként). Az első világháború után a szerb csapatok bevonulásával a szerb összetételű vajdasági szkupstina megszavazta a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz való csatlakozást. A két világháború közt Bácska ismét Magyarországhoz került – így sikerült magyarnak születnem, amíg Bánát és Szerémség német megszállás alá tartozott. A háború végeztével Vajdaság ismét egységes területté vált, autonóm tartományként a Szerb Köztársaság része lett. Az 1974-ben meghozott új Jugoszláv alkotmány magas szintű autonómiát adott a tartománynak, amit Milosevics uszítására 1989-ben, az ún. Joghurt-forradalomban vesztett el. Az 1992-es már „Kis” Jugoszláv alkotmány nem szavatolt elegendő önállóságot Vajdaságnak, de jelentős jogokat juttatott vissza a 2002-ben meghozott „Omnibusz-törvény”. Vajdaság (Bácska, Bánát és Szerémség) nagy része szántóföld. Az ország éléskamrájaként nevezett tartomány azonban jelentős iparral is rendelkezik. Természeti kincseiként pedig a gazdag erdőit, folyóit és kőolajtartalékait kell megemlíteni. Mai területe 30.000 km², lakossága az 2002-es népszámlálás alapján 2.024.487 ami 58.120-al több mint 1991-ben. A lakosság növekedése századunk balkáni háborús menekülteinek betelepülésével magyarázható, különben csökkenő a vajdasági őslakosság szaporulata és az elvándorlás is jelentős. A lakosság közel harmadát nemzeti kisebbségek alkotják. Legnagyobb számban magyarok, montenegróiak, horvátok, ruszinok, szlovákok, romá-

nok, albánok, cigányok. A II. Világháború előtti jelentős német kisebbséget teljes egészében 1947-ben deportálták. A soknemzetiségű Vajdaság sokszínűségét és erejét az itt élők szorgalmas munkájával a békés együttélés toleranciája biztosította. E térség néprajzi összetételét a XVII. század határozta meg.

I. Leopold magyar király, német-római császár hívására 1690-ben Koszovó területéről, *III. Arsenije Csarnojević pátriárka* (1633-1706) vezetésével Peć (akkori néven: Ipek) város környékéről a török hódoltságot átvészelő és hagyományosan pravoszláv (szerb ortodox) mintegy 40.000 szerb menekült a magyarok közé. Közülük kb. 6000-en Budapesttől északra, Szentendrén telepedtek le - abban a városban, amely máig is központja az újkori szerb vallási és kulturális életnek. A pátriárka bölcsen irányította népét és igyekezett megkönnyíteni számukra a beilleszkedést. Szentendrén megalapította az első könyvmásoló műhelyt, innen látták el a szerb ortodox egyházközségeket misekönyvvel. Néhány évvel később Bécs parancsára a már letelepedett bevándorlókat Bácskába, a tenger mellékre és Észak-Bánátba költöztetik át, azokra a területekre, amelyek a zentai 1697-es zentai csata után felszabadultak a török hódoltság alól. Mária Terézia és II. József császárok telepítési politikája nyomán már az 1710-es évektől németországi telepesekkel, svábokkal, ill. a XIX-XX. század fordulóján szlovákokkal gazdagították a nemzetiségi sokszínűséget. Zomborban döntően magyar anyanyelvű népesség főleg katolikus volt, de voltak más nemzetiségű görögkeletiek és izraeliták is, akik 1828-ban felépítik a zsinagógájukat (ez az épület a II. világháború után iskola volt, ma pedig a Köztisztasági Vállalat irodaháza). A II. József türelmi rendeletét (1781) követően a németek az ágostai evangélikus vallású egyházi közösségekbe szerveződtek. Németországból, Bácskába Torzsára telepített sváb családból származott e közösség szellemi nagya - eredeti családnevén Wolf, Ordass Lajos, a Magyarországi Evangélikus Egyház újkori legnagyobb tekintélyű, mártírsorsú püspöke (1901-1978). A zombori reformátusok - felekezeti kisebbségben és szórványban - 1820-ban alapítottak egyházat: a város közvetlen központjában a melléképületekkel együtt megvásárolt iskolaépület udvarában haranglábat emeltek és az iskola-termet imateremmé alakították. Szert tettek paplakra, harangozólakásra, ifjúsági otthonra – Keresztyén Ifjúsági Egylet (KIE) épületre és földbirtokra is, hogy helyben lakó lelkeseknek a megélhetése biztosítása legyen. Az épületet 1954-ben toronnyal és 2 haranggal templommá alakították Békássy Zoltán (1910-1999) áldott emlékü református lelkipásztor és bácskai esperes 61 esztendeig tartó szolgálata idején.

1. kép

Zombor

Czoborszentmihály (egykor), Sombor (szerb) Alig 20 km-re a Dunához, a Duna – Tisza nagycsatorna (Ferenc csatorna) partján fekszik, parkokban, zöld területekben igen gazdag jó 60-70.000 lakosú kisváros, a termékeny alföldi rónán. Szerb, horvát, magyar, szlovák és egyéb - látszólag békés együttélésű - lakossága az utóbbi balkáni háború évtizedében kb. 20.000 szerb menekülttel bővült. Zombort a Czobor család alapította a XIII. században, egészen 1541-ig - míg a törökök el nem foglalták - nem cserélt gazdát. A török idők alatt gőzfürdők, dzsámik épültek. Ekkor kezdődött a szerb és bunjevác (horvát) betelepülés. Bács és Bodrogh vármegyék hatósága a török hódoltság alatt szünetelt, külön megyeként 1699-ben újjászerveződtek, Bács-Bodrog vármegye néven 1802-ben egyesítették. Csak 1745-ben tért vissza a vármegyéhez, szabad királyi várossá 1749-ben vált és 1884-től a vármegye székhelye lett. A Magyar Királyság területén Szentendre után a szerbség legjelentősebb oktatási és művelődési központjává fejlődik Zombor. A magyar olvasókör 1844. alapítását, esztendővel később, követi az első szerb olvasókör (Srpska čitaonica), 1850-ben az első szerb nyomda, majd 1859-ben az első szerb tanítóképző, amely 1992-ben egyetemi rangot kap. A Megyeháza 1808-ban épült éppen annyi szobával, ahány nap van egy esztendőben, belső udvarát egykor az ezeréves Magyarország 64 megyéjének címere díszítette. A Megyeháza előtti teret tiszafák fogják közre – az örökzöld, kétlaki, vátozatos alakú terebélyes cserjék, a növényvilág egyedüli megosztott nemű képviselője. A címerek helye most már üres, az épület a községi képviselő-testület székhelye. Az épület eklektikus homlokzatát, oldaltornyait és hátsó részét 1882-ben véglegesítette a korabeli építész. Legutóbb 1975-ben újították fel, akkor 201 helyiséggel. A földszinten található Címer-terem, az ódon épületek, az iskola, a kolostor és a kincstár mind a vármegyei élet hangulatát idézi. Eisenhut Ferenc (1857 – 1903) A zentai csata című festményével (1896) díszített Díszterem sajnos csak hivatalos kíséreléssel „munka-időben” látogatható.

Zenta 1697: a törökök kiverése

A törökök sikertelenül ostromolták Bécset és elvesztették Budát. Legjobbiban mégis Erdély elvesztése fáj nekik 1687-ben. Erdély ugyanis török védelem alatt álló terület volt. II. Musztafa 1697-ben nagy sereget gyűjtött össze azzal a céllal, hogy Erdélyt visszafoglalja. A nyár folyamán a császári csapatok parancsnokává **Savoyai Eugen** herceget nevezték ki, akinek feladata volt valahol feltartóztatni a török sereget. Musztafa augusztus 11-én érte el Belgrádot. Azután Pétervárad (Újvidék – Novi Sad) alá vonult, de ott nem támadott, hanem észak felé indult a Tisza jobb partján. A császáriak feltételezték, hogy a törökök elfoglalják Szegedet, majd Erdély felé fordulnak. Savoyai Eugen seregei tisztes távolságból követték őket. Amikor Szenttamás (Srbobran) alá érkeztek, szeptember 9-én éjszaka Savoyai Eugen táborában megjelent Thököly János, a zentai őrség kapitánya, aki beszámolt arról, hogy a törökök már 8-án Zentánál voltak és mindent elpusztítottak. Jelentette, hogy a törökök pontonhidat kezdtek verni a helységtől délre, az úgynevezett Poronty szigetnél. A császári sereg azonnal indult, és

szeptember 11-én délután érkezett Zentához. Itt már állt a törökök 60 hajóból készült pontonhidja a Tiszán. A szultán és kísérete már át is kelt a folyó bal partjára. De megkezdte átkelését a gyalogság is. Savoya hercege azonnal elrendelte az általános támadást. Óriási pánik tört ki a törökök között, a hidat ágyútalálat érte és a megsérült janicsárok úszva igyekeztek átérni a túlsó partra. Néhány óra alatt, a török hadsereg teljesen megsemmisült. A harcban a nagyvezér is elesett, a szultán pedig a folyó túlsó partjáról nézte végig nagy seregének pusztulását. Ezer lovasa kíséretében Temesvárra, onnan pedig Belgrádon át Konstantinápolyba tért vissza.

A 13 aradi vértanú egyike

Schweidel József (Zombor, 1796. május 18. - Arad, 1849. október 6.) Schweidel József, honvéd tábornok Zomborban született vagyontalan német polgári családban. 1814-ben, közhuszárként, a híres Simonyi őbester alatt kezdte katonai szolgálatát, már Napóleon seregei ellen is harcolt. Később Galíciában és Bécsben állomásozott. Mint Poeltenberg lovag - ő is a 4. Sándor-huszárezred tisztje, őrnagy és Magyarországra az ő vezetésével 1848. augusztusában tértek haza Bécsből. Rangidős tisztként felkeresi tisztársait, felesküszik a magyar alkotmányra és csatlakozik a magyar függetlenségi mozgalomhoz. Gyorsan érvényesül, kitűnik bátorságával a pákozdi ill. a schwechati ütközetben. Már 1848 okt. 5-én tábornok, Buda visszafoglalása után Pest hadiparancsnoka, hadosztályparancsnok a felsődunai hadtestnél. Világosnál tette le a fegyvert. A forradalom bukása után letartóztatták és bitó általi halálra ítélték, de felesége könyörgésére kegyelemből negyedmagával agyonlőtték az aradi sáncokban. Zombor neki emelte az első köztéri szobrot, egykor a Megyeháza előtti téren állt, de szétverték. Emléktábla is volt a szülőházán (ma: Testvériség-egység Általános Iskola), de eltűnt.

Dicsőség – gyász, méltóság

Zomborban voltak és vannak hősök, mártírok, hazafiak. A Rókus-temetőben néhányszáz 1914-18-as honvédfejfából megmaradt 16, de azok közül is néhány a sárba fektetve járdaül szolgál az odalátogatóknak. Hát igen, a Megyeházához vezető úton is állnak az 1940-45-ös kommunista szerb és montenegrói nemzetiségű hősök mellszobrai. Volt ugyan Szentháromság-szobor is: mb Édesanyám annakidején megmutatta a szobor helyét. Elmesélte, hogy a Rókustemető kerítése mellett véletlenül megtalálták annak összetört keresztjét. Meg volt 1848-as Schweidel József huszárezredes emlékszobor is – amit Mátrai Lajos szobrász készített és 1905-ben leplezték le. A zombori rövid életű II. Rákóczi Ferenc fejedelem-szobrot Jankovits Gyula (1865–1932) budapesti szobrász készítette. Leleplezésén 1912. június 9-én számos tekintélyes vendég és nagyszámú tömeg vett részt. Egyik érdekessége, hogy a zombori, illetve vajdasági filmgyártás úttörője, Bosnyák Ernő kamerájával néhány perces filmben ezt a történelmi pillanatot is megörökítette. „Bosnyák a kamerát kocsira helyezve, mozgásban fényképezi az ünneplő tömeget. A Rákóczi-szobrot szintén kameramozgással mutatja: a gép a szobor fejéről a talpazatáig pásztázik. D. W. Griffith egy évvel később használja a kameramozgást.” Sajnos a zombori szobor nem sokáig hirdethette II. Rákóczi Ferenc dicsőségét: 1919 tavaszán a szerb hatóságok rendeletére eltávolították, később pedig beolvasztották. Így tűnt el, jó hat

év után e szép köztéri szobor, amelyről az idén, a 300 éves Rákóczi-jubileum kapcsán illik és kell is megemlékezni

Miért?

Miért van Zomborban a Zentai csata képe? Miért nem lehet megnézni? Miért épp a Megyeházában zárták el? Mi az, hogy megye? És Megyeháza? És akkor micsoda, ha nem megyeháza? Miért ne lehetne Jenő az Eugén, még akkor is, ha Savoyai? Mít kerestek Eugénnél a Zichy-és a Batthyány-huszárok? Meg a németek és franciák és a spanyol zsoldosok? Hogy kerültek a magyarok Zentára, hogy a törököket kiverjék? Eisenhut Ferenc megfestette a Zentai csatát, ami a zombori megyeházán van elzárva, Savoyai Jenőt pedig haditörvényszék elé állították, mert megverte a törököket. De miért? Benne van a Révaiban is, ám a Révait elégettük, amikor bejöttek az oroszok. És a partizánok meg az oroszok lóistállónak használták a zombori református imaházat. A lelkészi hivatal irattárát meg az egyházi könyvtárat feltűzelték. Miért? Talán hideg volt 1945 októbere? Fáztak? Minek jöttek be? És mi lett a köztéri szobrokkal? Eltűnhet-e egy köztéri szobor csak úgy magától? És miért? Miért? Aztán, hogyan vetemedhet egy tanító arra, hogy megverje a gyereket? Vete-medett, mert ő volt a párttikár - apám pedig református pap. És megmondta, hogy a papokat ivadékaival együtt ki kellene irtani, mert azok a népet csak butítják és kiszipolyozzák. Ezért átmentem a szerb iskolába. Osztályfőnököm a volt szerb hadsereg egyik katonatiszta korrekt ember volt. Az Édesapám pedig - aki zentai volt, mesélt a csatáról, de titokban. Mindezt megtette Édesanyám azzal, hogy Zombor Bács-Bodrog megye székhelye, mi csak ne bántsuk a Megyeházát, az mindig megyeháza volt, és az is marad. Annak építették, és kész! De miért Bács és nem Bácska? A Bodrog pedig valami folyó a mesében. És miért nem szabad ezt emlegetni, és miért nem kell erről beszélni? Miért nem lehet megnézni a megyeházát? De tényleg, miért? A képet egyetlenegyszer láttam futólag és úgy megilletődtem, hogy csak néztem, de nem láttam. A megyeházát meg még annyira sem. Pedig milyen büszkék mind a kettőre a zomboriak! A Muhi-féle monográfiából tudom, hogy a megyeházának három udvara van, de tősgyökeres zombori, nem láttam, csak kívülről. Nem jól van ez így! Nem-hogy tüzetesen, sehogy sem nézhettem meg sem a képet, sem a házát. Holtomig kötődöm Zomborhoz, ott nőttem föl, ott vannak a szüleim sírjai. Schweidel szülőházát is Édesapám titokban mutatta meg, ki tudja, az volt-e valóban. Keverednek a képek. Nem is tudom már Kellenének

fényképek, térképek és kellenének feliratok a világ minden nyelvén, hogy látva lássuk, hogyan élt és hogyan tartozott a város a földhöz, amelyen fekszik, hogy tudva tudjuk, mi éltette, mi tartotta fönn az újra meg újra kiszököző fáit, hogy szeretve szerethessük lakóit. Értenünk is kellene. Értenünk és megértetnünk kellene, hogy miért maradnak ismeretlenek, és miért vándorolnak értékeink. Ugyanúgy szétszóródtak a vakvilágban, mint azok, akiket szeretünk, hiszen a Krisztus-ciklusba tartozó Munkácsy-képet is Hamiltonból hozták Zomborba, néhány hónapra, hogy a zomboriak is láthassák Vajon Amerikába vetődött osztálytársam szíve hangosabban ver-e a a hamiltoni múzeumban Munkácsy szenvedő Krisztusával, amikor fölismeri... Kérdés, fölismeri-e, hiszen „itthon” nem láthatta.

Varázsos város

Ahol az embernek mindig megdobb a szíve. A jubileum évében vagyunk, ugyanis 300 év telt el a Rákóczi-szabadságharc kitörése óta. 1703. május 8-án adták ki a breznani pátenst, amellyel fegyverbe szólították a népet, néhány napra rá már Rákóczi zászlaja alatt gyülekeztek a felkelők, 1703. június 16-án pedig maga Rákóczi állt a magyar népi felkelés élére. A török szultán, a Rákóczi-szabadságharc bukása után, 1717-ben adott menedéket a száműzött magyaroknak. Rodostóba a fejedelmet többedmagával Mikes Kelemen is elkísérte, a bujdosó évek krónikása, aki 207 rodostói levelében (sajátos emlékirataiban) festett hiteles képet a fejedelemnek és kíséretének törökországi életéről. E leveleket, amelyeket a 18. századi magyar próza gyöngyszemei közé sorolhatunk, ma az Egri Érseki Könyvtárban őrzik s melynek emlékét a zombori Cirkl Rudolfék, illetve a zombori Petőfi Sándor Kultúregyesület (néhány napja: Zombori Magyar Polgári Kaszinó) Műemlékvédő Szakköre kegyelettel és szeretettel – alkalmi kiállításokkal, előadásokkal – ébresztget. Mert-hogy a hálás utóknak egyébként is ez a feladata. Nem a nemzeti türelmetlenség... Apropó, nemzeti türelmetlenség, vagy türelmesség, tolerancia!? Minek nevezzem azt,

hogy - lévén, a zombori református egyház értelemszerű magyar mivoltában senki sem kételkedhet - az éj leple alatt a templom ajtajára egy „ismeretlen szerző” cirill betűs aranyfelirattal rápingálta:

„S z e r b i a p r a v o s z l á v föld” (2. kép). Mert, hogy Munkácsy szenvedő Krisztusa aligha szenved szerb ortodoxként másként...

Minden magyar - minden magyarért!

Avagy

Miért nincs Svédországban Kossuth - zászló?

A MVSZ elnökségének határozata értelmében szeptember végéig tartott ez a mozgalom, amelynek eredményeképpen, a világ legkülönbözőbb országában élő számos magyar közösség, száznál több helység kapott Kossuth-zászlót. De Svédországban tudunkkal nincs Kossuth zászló! Ennyire szegények lennénk? Ennyire szegények nemzeti érzésünkben is? Az alábbiakban, a MVSZ egyik régebbi tájékoztatásából közlünk részletet, abban reménykedve, hogy a svédországi magyar egyesületek a mozgalom meghosszabbítását kérve mielőbb pótolják szegyealni való kimaradásukat ebből a nemzeti tudaterősítő kezdeményezésből.

„Az MVSZ Kossuth-emlékzászlaja nem állami, hanem nemzeti szimbólum. Ezért az MVSZ Elnöksége támogatja, hogy minél több magyar közösség jusson Kossuth-emlékzászló birtokába... A több mint ötven zászlóigénylő közösség közül csupán a székelyföldiek tudták a költségeket önerőből fedezni. A többi település esetében szerencsére jelentkeztek támogató magánszemélyek és intézmények, akik kifizették egy-egy zászlóigénylő közösség zászlóját. Ez utóbbi lelkesítő példákön felbuzdulva, és attól a szándéktól vezérelve, hogy a magyarságtudatukat Kossuth-emlékzászlóval erősíteni szándékozó magyar közösségeknek e lehetőség megadassék, az MVSZ Elnöksége elfogadja jelen határozatát: 1. Annak érdekében, hogy a szerény anyagiakkal rendelkező magyar közösségek Kossuth-emlékzászló birtokába juthassanak, az MVSZ Elnöksége meghirdeti a „Minden magyar – minden magyarért” nevű mozgalmat. 2. A mozgalom keretében az MVSZ támogatókat keres egy-egy Kossuth-emlékzászlót igénylő magyar közösség számára, amely nem tudja az emlékzászló költségét fedezni. A támogatás összege 100 USD zászlónként. 3. A támogatók keresése és visszaigazolása az Internet nyilvánossága előtt történik. A támogatók az MVSZ-től emléklapot kapnak, és meghívást az általuk támogatott közösség zászlóátadási ünnepségére. 4. Az MVSZ Elnöksége arra biztatja minden magyarságára adó nemzetársát, különösen azokat, akik magasabb életszínvonalú országokban élnek, hogy kapcsolódjanak be ebbe a mozgalomba, mert egy viszonylag kis összeggel igen nagy örömet szerezhetnek egy egész közösségnek. Lebegjen mindenki előtt annak a Kárpátaljai embernek a példája, aki a Kossuth-emlékzászló láttakor, gondolkodás nélkül befizette a közel egyhavi fizetését kitevő száz dollárt, csakis azért, hogy az ő szülőfaluja is Kossuth-emlékzászló birtokába juthasson. 5. Az MVSZ Elnöksége az emigrációba kényszerült magyar testvéreikhez fordul, és kéri őket, akik – miként a magyar állampolgárságától is megfosztott Kossuth Lajos – maguk is megismerhették a hazától elszakadtak keserű kenyerét, hogy ne tétovázzanak: nincs szebb magyarság-élmény, mint Kossuth jegyében összefogni, távoli, magyarságukhoz kitartóan ragaszkodó magyar testvéreikkel: Minden magyar – minden magyarért! 6. A „Minden magyar – minden magyarért” mozgalom szervezésével az MVSZ Elnöksége az MVSZ Kossuth-emlékbizottságát bizza meg. Egyben kéri, hogy törekedjenek minden lehetséges zászlóigénylő magyar közösség elérésére, és minden, magyar ügyekben tette kész magyar ember megszólítására. Az MVSZ Elnöksége ajánlja, hogy a zászlóátadási ünnepségekbe vonják be az MVSZ valamennyi tisztségviselőjét, küldöttét, és érdeklődő tagjait is. 7. A Minden magyar – minden magyarért mozgalom 2003. szeptember 19-ig tart. Minden alkalommal, amikor egy új igénylés, vagy egy új felajánlás érkezik, a világhálón ki kell adni egy hírlevelet, mely tartalmazza a Kossuth-emlékzászlót igénylők és támogatóik névsorát. (MVSZ Sajtószolgálat)”

Halottuk

Stockholmi svéd magyar mondta:

- Gyere, vesszük a tunelbanánt!

A megszólított váltig bizonyította, hogy nem szereti a banánt. Még erre a különleges „banánra” sem volt pénze, esze ágában sem volt ilyet vásárolni. Így aztán kényszeredetten visszakérdezett.

- Jobb az „ökörte”, avagy az „ő körte”, esetleg az „ökör, te...”!

Olvastuk

A kolozsvári szabadságban *Dézi Ildikó* írja:

Svéd művészet, magyar módra

Svéd–magyar képzőművészetről és képzőművészekről esett szó szeptember 10-én, délután a Phoenix könyvesházban, az Egyetem Magyar Képzőművészeti Egyesület Stockholm című kötet bemutatója kapcsán. A kötet alkotógárdájának összetétele földrajzilag, illetve nevek szempontjából is érdekes: **Gergely Tamás** Stockholmból, **Tar Károly** Lundból, a két **Takács Gábor** közül pedig egyikük Kolozsvárról, másikuk Szentendréről írta a vonatkozó tanulmányokat és beszámolókat, Tar Károly pedig szerkesztőként is jegyzi a fotókkal gazdagon illusztrált, adatokban bővelkedő kiadványt. Miután a vendégek meghallgatták Takács Gábor rövid ismertetőjét, **Magyari Eszter**, a könyvbemutató házigazdája köszöntötte az egybegyűlteket, bemutatva a meghívott előadóművészeket. Ezután **Sebesi Karen Attila** színművész és lánya előadása következett. Apa és leánya felváltva bizonyíthaták tehetségüket. Sebesi Karen Attila Kányádi Sándor, Reményik Sándor és Magyari Lajos verseket adott elő, közben a hallgatóság **Sebesi Hripszimé Tündér** által előadott népdalokban gyönyörködhetett. A bemutató a könyvek dedikálásával zárult.

Az Angliai Magyar Tükörben:

A föld lakóinak összetételét tükröző képzeletbeli száz lakosú falu adatai a következők: „57 ázsiai, 21 európai, 14 a nyugati félteke (tehát észak– és Dél-Amerika szülötte, nyolc pedig afrikai. A faluban 52 nő és 48 férfi lakik, hetvenen színes bőrűek, harmincan fehérek. Harminc közülük keresztény. A falu összvagyonának 59 százaléka hat ember kezében van: mind a hatan az USA polgárai. Nyolcvan-nak laknak egészségtelen körülmények között, hetvenen nem tudnak olvasni, ötvenen éheznek. Egy a halálán van, egy most fog megszületni. Egy (igen egyetlen egy!) egyetlen végzett, és egynek van saját komputere.”

Mi európaiak - különösen mi, svédországiak - örülünk mindezeknek, avagy szegyenkezzünk ezen elgondolkoztató számok olvastán?!

Római magyarázatok

Bír 13, 2-7. 24-25a Lk 1, 5-25

Az olvasmány Sámson születését írja le, míg az evangélium Keresztelő János fogantatását meséli el. Mindkét szereplő csodával határos módon jön a világra, mindkettő meddő anyától születik. Az egyik feladata az, hogy megmentse Izraelt a filiszteusok kezéből, a másiknak pedig az, hogy a megváltás előhírnöke legyen. A Szentírás érdekes párhuzamot állít fel Sámson és Keresztelő János között. Az egyiknek politikai küldetése van: szabadságot hirdet a filiszteusok uralma alatt sínylődő Izraelnek. A másik keresztel és prédikál a sivatagban, várva a megígért megváltást. Mindkettő árulásnak lesz az áldozata. A két szereplő fogantatása, születése, élete és halála hasonló. Erős akaraterejük, hivatástudatuk és elkötelezettségük olyan tettek végrehajtására teszi alkalmassá őket, melyek példaként szolgálnak az egész nemzetnek. Akkor kerülnek a történelem színpadjára, amikor az emberi értékek elvesztik fontosságukat, amikor a morális- és a politikai hanyatlás idegen hatalmak kezére juttatja az országot. A kis nemzet Sámson idejében a filiszteusok uralma alatt áll, míg János idejében a rómaiak hatalma alatt sínylődik. Mindketten prófétaként emelkednek fel a bizalmukat elvesztett tömegek fölé. Erős egyéniségükön keresztül reményt sugallnak a kilátástalanságba süllyedt embereknek.

Kritikus időpontokban az emberi közösségeknek szükségük van Sámsonokra és Jánosokra. Kritikus történelmi szakaszokban minden emberi közösségnek szüksége van emberi értékeket hirdető, erős akaraterejével rendelkező vezető egyéniségekre, akik készek arra, hogy ne fogadják el a butaságot igaznak és az emberiségüket elfeledő politikai vezetők tömegmanipulációit egyetlen kinyilatkoztatásnak. Habár igaz, hogy az árulók előbb-utóbb kijátsszák őket a hatalomnak, mégis értékrendszerük és gerinces kiállásuk megváltoztatják a dolgok alakulását.

A történelem megismétli önmagát. Ma is megfordulnak közöttünk olyan Sámsonok és Jánosok, akik nem dugják be a fülüket és nem hunyják le a szemüket a tények előtt, akik a korrupciót és tömegmanipulációt nem kezelik egyetlen „igazságként” és nem olvadnak bele a kilátástalanság bénító tehetetlenségébe. Ők nem kiáltanak együtt a tömeggel. Kik ők és mit mondanak? Fedezzük fel őket, és hallgassunk szavaikra.

Szakács Ferenc Sándor

Természettudomány és Isten igéje*

I. Ütközés a biblia és a természettudományok között

... *Ha az úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. (127 Zs; 1)*

Ha megfigyeljük a természettudomány mai állását, szembe-tűnő, hogy ez az ember alkotta „épület” alig fejlődött valamit az évezredek folyamán. A gyűjtögető életformát folytató ember megfigyelte ugyan a az őt körülvevő természet növényi és állatvilág szerkezeti felépítését, s ha akart is valami sajátosan

emberit alkotni tanulságai alapján, hiányzott hozzá a szükséges anyag és a megfelelő energia. Bár megfigyeléseit nem írásban rögzítette, mégis az apáról-fiúra szálló szájhagyomány alapján növekedett maga a tapasztalat és a „tudományos” megismerés. Ebben a periódusban az ember még igencsak függött a természettől, de még inkább a természetfölöttitől is, amely „függőség” nagyban megakadályozta, visszatartotta a hagyományostól, a megszokottól való eltérésben.

Amíg a vallásnak, az istenségnek vezető szerepe volt az emberek életében, addig az ember összhangban élt a természettel, s tevékenysége nem bontotta meg az ökológiai rendszer egyensúlyát. (Ez az elv nagyjából ma is érvényes a természeti népeknél. Azért csak nagyjából, mert az őket körülvevő civilizált világ nyomása sokszor megalkuvásra és régi szokásaik elhagyására kényszeríti őket.)

A bibliai időkben azonban, ha voltak is olyan emberi tevékenységek, amelyek valamilyen formában károsak lehettek volna a természetre; ezek csak elszigetelt jelenségek voltak és a károk regenerálására aránylag hosszú idő állt rendelkezésére.

Európában legelőször a rómaiak vittek véghez olyan arányú erdőpusztítást, amely a Földközi tenger vidékén súlyos természeti katasztrófákhoz vezetett.

Az üveg, a vas és egyéb fémek előállításánál használtak az erdők fát, s amikor a Földközi tenger vidékének gazdag erdei eltűntek, a rómaiak maguk alá gyűrték az erdőkben gazdag „barbár” területeket, a Rajnától a fekete tengerig.

Feltehető, hogy János apostol (Jel. 11:18) a rómaiaknak éppen ezekre a mérhetetlen pusztításaira vonatkoztatva írja „...hogypusztítsd azokat, akik pusztítják a földet”.

Ezzel a nagyméretű gazdálkodással megindul az ökoszisztéma egyensúlyának a lebomlása is, amely napjainkban már olyan méreteket öltött, veszélyezteteti magának az életnek a Földön való fennmaradását.

A felvilágosodás szelleme elvetette az Isten fogalmát, s mint ismeretforrást egyedül a tapasztalást ismerte el, s ez által a természettudomány fejlődése meggyorsult ugyan, de alapja már nem Isten és nem a morál, hanem a tapasztalatokon messze túlmutató elméleti spekulációk mindent elsodró áradata.

A fehér ember által létrehozott technikai civilizáció öncélúvá vált és alig egy-két évszázad alatt lehengerelte, mondhatni megsemmisítette a régi kultúrákban kifejlesztett és jól bevált technikákat, s ezzel egyben utat nyitott egy olyan kulturális és civilizációs „homogénizálásnak”, amely gazdaságilag és lelkileg is kiszolgáltatottá tette az egész emberiséget és elmetszette az embernek a természethez vezető gyökereit.

Dr. Bartha István

(Folytatása következő számunkban)

* Elhangzott a szerző a Magyarországi Református Egyház Debreceni Teológiai Akadémiáján, 1991. február 18-án tartott előadásán.

Ez történt Koppenhágában

Nohát megint megtettük, amit megkövetelt a haza (a MAGosban;-)

Felléptünk június 14-én szombaton 11-15 óráig a Koppenhágai Nemzetközi Napon, amely a mintegy 120 különböző fővárosi 'etnikai' csoport egyesületeinek bemutatkozására szolgált, négy helyszínen, a Fővárosi Önkormányzat szervezésében, az 'etnikai egyenlőség' jegyében.

Felléptünk a főtéren, mégpedig kis kiállítási bódénkon három papírzászlóval, egy dánnal, egy lyukas magyarral, és egy lyukas EU zászlóval. Ez utóbbira többen rákérdeztek, és rövid válaszukra, miszerint a vállalkozás értelmének kifejtése várat még magára mindenki úgy tett, mintha nem csak rögtön értené, de egyet is értene a dologgal. (A magyar zászlóra senki nem kérdezett rá, pedig majdnem ugyanazt mondtuk volna, talán avval a kiegészítéssel, hogy ma a szent koronával takargatni az otthuni vadkapitalista pénzterkerészeti, lassan minden fontosat elnyelő feneketlen sötét lyukat szerintünk talán nagyobb botrány, mint a hajdani vörös csillagos. Hm?!)

Ildi a zászlókat tűzi ki, Karcsi a programokra írja (az egész teret körüljárva később), hogy a Béla Hamvas Klub magyar egyesület...

Felléptünk még három kis kiállítással. Mégpedig Ungváry Ildi szépen kipreparált, és belülről ügyesen felrakott színes új grafikáival. Vincze Ivánnak a B.H.G.I.M (Béla Hamvas Gruppe for Intuitiv Musik) történetéről szóló anyagaival, grafikai kottákkal, fotókkal, stb. az egyik külső falon. Valamint Lázár Ervin János 170, álmok nyomán készült 'mandala rajzával' (1989-1993 Dánia-Magyarország-Svédország), ami egy kis plakát alatt egyetlen kisebb füzet-

ben állt nézegetésre készen azoknak, akik felfigyeltek e lehetőségre.

Oda voltak még készítve a maradék dán nyelvű Hamvas könyvek (Északi korona & Titkos történet, esszék; elvihatően, esetleges 50 koronás utánfizetéssel, vagy visszaküldve), valamint a honlapunkon a Koppenhágai Hamvas Béla Klubról, illetve a névadóról szóló, valamint tőle fordított anyagok ingyen elvihető kópiánkként.

Voltak még szép fehér trikóink a B.H.K. és "Szabadulóművészeti front" feliratokkal, no és Ildi, kisfia Ginkgo, valamint Ervin rajzaival, illetve Ivánnak a 'zenekarvezetőnek' egy kottája képével díszítve.

Végül pedig, de természetesen nem utolsó sorban felléptünk a nagy színpadon, és a téren is intuitív zenekarunkkal, a B.H.G.I.M-el. A színpadon az újonnan nősült dán intuitív zeneteoretikus, és zeneszerző lelkész, Jörgen Lekfeldt MO-NU-MENT című darabját adtuk elő amolyan esküvői ajándékként is, a talán néha kicsit csodálkozó, de jóindulatú és szép számú közönség által barátságosan megtapsolva a végén. Iván, Ildi, Ervin, László mellett velünk játszott ezúttal Felix Becker (itt élő német-argentin 'akrobata') is harsonáján.

A téren Ivánnak erre az alkalomra 'irt' (főként rajzolt;-) darabját adtuk elő egy óra múlva, amikor nem ment annyira zajos tánc-zene folklórprogram, vagy a néha komolyan idegesítő 'szünet-diszkó' éppen. A több, mint 20 perces játékban a 'tutti és a szóló' között váltogattunk a grafikák ábrái szerint inspirálódva (vagy nem;-). Sajnos a szintén tervezett harmadik fellépésre (Calr Bergström Nielsen: juni 14 című darabját játszottuk volna) már mindenki elfáradt, Félix elment, így ez már kimaradt.

Jobbról: Ervin, Iván, Felix, Ildikó, László

Foto: Viktor Deján B.V.FOTO@MAIL.DK

Állandóan több százan mászkáltak a bódék között, és/vagy nézték a fellépőket, akik között voltak diszkót táncoló kendős muszlim lánykák, ghánai dobosok, más afrikai széplányok avval a szinte hihetetlen zenei érzékükkel lenyűgözően mozogva, stb.

Mi sem panaszkodhattunk az érdeklődésre, kérdeztek, vittek az anyagokból szépen, stb. Inkább a magyarokat hiányoltuk olykor, mind a látogatók, mind a résztvevők közül. A magyar nagykövetség 'természetesen' a füle botját sem mozgatta meg. Ott volt persze mindannyiunk Kovács Karsija Magdikájával (aki egyfolytában a csárdást hiányolta, de hát mi invitáltuk a táncos K. Jánost és csoportját is).

Valamint felbukkant Vető János (Nah Te), aki amúgy a zenekarunkhoz tartozik, de itt az Ivan darabját vette fel, míg ügyes, okos, kreatív kislány Georg, csakúgy, mint a 'korelnök' Karsci korábban a bódénkra vigyázott, amíg mi muzsikáltunk. Ott is körülállottak bennünket vagy húszan különben.

Ivan 'vezényel', Ildi kreál, János felvesz...

No de mire is ment ki ez az egész dolog, avagy mire is mentünk mi ki a térre kérdezhetné a nyájas olvasó.

Nos, amit magunknak megfogalmaztunk talán kicsit 'elemelkedettnek hathat' egyesek számára, de nem más volt lényegében mint, hogy egy 'szabaduló-művészeti demonstrációsorozattal' megint egyszer magyar nyomot akartunk hagyni a helyszín, a Raadhustplads, a főtér láthatatlan történetében. (Mint 1986-ban, amikor ugyanitt tüntettünk vagy fél tucatnyian '56 30 éves évfordulóján 'a kelet-európai

népek szabadságát' követelve. Lásd a képet alul!) Mégpedig elsősorban a (-z otthoni, és itt felnövekvő 'kételtű') gyerekeink emberibb jövője érdekében. Láthatóan persze a Dániában is növekvő, sőt hivatalosan is gerjesztett 'idegen-idegenkedéssel' kapcsolatban is demonstráltuk, ami tellett tőlünk: jószándékot, alkotóerőt, magyar virtust, stb. Kapunk is elismerést, például az 1956-os magyar események nyomán alakult Dán Menekültügyi Hivatal jelenlévő képviselőitől, akik esetleges további konzultációkra is felkértek bennünket.

De minden résztvevő be tudott számolni sok kisebb-nagyobb elismerő, érdeklődő mozzanatról, ami feltétlenül azt jelenti, hogy 'megérte' kimennünk.

Amint így utólag megfogalmaztuk, még mindig él a legenda, hogy egy ilyen, a személy kibontakozását 'szabadulóművészettel', kisközösségben is elősegítő egyesületféle mint a miénk lehetséges... Legalább is az ehhez szükséges minimumot sikerült idáig megtennünk. Talán még kitartunk egy darabig.

A legjobbakat, szeretettel Koppenhágai Hamvas Béla Klub 'Szabadulóművészeti Front'

[Http://hjem.get2net.dk/hamv.laz](http://hjem.get2net.dk/hamv.laz)

A vezetőség

Koppenhága, június 18.

(Örvin)

Két kiváló sportolónk erősíti az amúgy is kiváló dán női kézilabda bajnokság színvonalát. Koppenhágaiak szurkoljatok Siti Eszternek és Bálint Helgának!

**NEMCSAK A
KRISTIANSTADI
MAGYAR
EGYESÜLET
ÜGYE, HANEM
MINDEN DÉL-
SVÉDORSZÁGI
MAGYARÉ !**

Még kapható a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott jubileumi **Kossuth 100 forintos**, melyet a nagy államférfi születésének 200. évfordulója alkalmából adtak ki Magyarországon. A svédországi magyarok részére mindössze ezer darab pénzérme jutott, amelyeket a **kristianstadi Magyar Ház megvásárlására**, téglajegyként értékesítünk, hogy visszaadhassuk a ház vásárlására felvett 420 000 koronás kölcsönt.

1 téglajegy =100 forint =100 svéd korona = Magyar Ház = örök emlék gyermekeinknek, unokáinknak.

Vásároljon „Kossuth bankót”

**Molnár Gergelynél,
telefon: 0456 15350**

Az 1000 érméből eddig több mint 600 elkelt. Egyesületünk tagjai hatvanat vásároltak.

Az éremtani érdekesség

leírása a következő:

Mérete: 23,8 mm, CuZn; 8,00 g, bicolor

Előlap: "MAGYAR KÖZTÁRSASÁG" körirat, Kossuth Lajos portré, a portré bal oldalán Kossuth Lajos születésének és halálának dátuma (1802-1894), jobb oldalán a "KOSSUTH" felirat olvasható és a verési évszám.

Hátlap: "100" értékjelzés, díszítővonal, "FORINT" "BP" verdejegy.

Pereme: recés

A KRISTIANSTADI MAGYAR HÁZ MŰSORÁBÓL

Szeptember 21-én a Kolozsvári Magyar Opera előadása

Október 11-én szüreti bál, a sepsiszentgyörgyi Dancs Annamária és zenekara közreműködésével

Október 16-án Emlékezzünk 1956-ra. Vanek Béla (Budapest) előadása

November 15-én indulás németországi kirándulásra

December 6-án Bábszínház és Mikulás

December 31-én Szilveszter a bromöllai Népházban (Folketshus Bromölla)

A Kristianstadi magyar Egyesület székháza (Norra-vägen 2) újra beindul a játszóház, ahol szívesen látnak minden tíz év alatti gyermeket. Népi játékokat, dalokat tanulhatnak, hagyományos magyar süteményeket készíthetnek. Jelentkezés Tóth Ildikónál, telefon: 0456-14037

Szakácstanfolyamot indít a Magyar Ház azoknak, akik szeretnék megismerni a hagyományos magyar konyhát és kíváncsiak arra, miként kell dobos-tortát, kürtöskalácsot, diós-mákos tekerceset, csörögét, peracet, lángost sütni. Havonta egyszeri együttlét.

Jelentkezési határidő 2003. Október 15. Telefon. 0456 14 037 és 456 15 350

A kisebbségek két napja Nyilvános vita a főtéren. Beilleszkedni — igen! Beolvadni — nem! Beszélgetés a lundi polgármesterrel. Kiállítások a művelődési házban. Hol voltak a magyarok?

Szállingózott a nép, aztán a kíváncsiak megálltak egy-egy szóra. A tér sarkában szimultán sakkverseny folyt.

A főtéri összejövetel elnökségében ismert helyi politikusok.

Lennart Prytz polgármester

A Lundi Lap Társaság képviselői

AZ INTEGRÁCIÓ

Mi ez?

Nyakatekert magyar szavakat kellene használnunk ennek a fogalomnak a lefordítására, és különböző összefüggésekben különféleképpen magyarázhatnánk. Így például Molnos Angéla *Magyarító könyvecskéjében* EGYSÉGSÜLÉS-re magyarázza. Ha valaki viszont nem hallott erről a magyar szóról, akkor a BEÉPÜLÉS-t, az IDOMULÁS-t stb. használja még akkor is, ha az említett szótárban az ASSZIMILÁCIÓ címszó alatt is ugyanezeket a szavakat találja. Ezért engedelmet kérek, hogy a közismert és meghonosodott nemzetközi szavaink további használatára.

Tehát az integrációról szólok a Lundi Integrációs Napokról.

LUNDS Kommun

Önkormányzatunk becsületesen próbálkozik valamit összehozni e téren. Van "Integrációs egységtervünk", "Sokrétűségi programunk", valamint "Személyzetpolitikánk" is,

melyek mind a nem-svéd származásúak integrációját szorgalmazzák. Még egy megbízott (Ombud) is bekapcsolódott e tervek megvalósításába és fejleszti sokrétűségünket. Kommunális pénzekből él a Lifs is (Lundi Bevándorló-egyesületek Szervezete) minden média-eszközzel együtt. Az újság, a rádió, a világháló mind nagyszerű megvalósításai ezen törekvéseknek.

Persze minden olyan svédesen történik: a nemes célkitűzést kevesen követik és sajnos nincsenek meg a törvényes eszközök az integráció valóráváltására.

A Lundi Integrációs Napok

Szeptember 5-én és 6-án érdekes dolgok történtek városunkban: A főtéren nyilvános vita (panell-debatt) folyt a főpolgármester, néhány egyetemi tanár és kutató, és persze a bevándorlók részvételével. A színházban népi táncokkal szórakoztatták az érdeklődőket. A könyvtárakban és a Stadshallenben tudományos értekezleteket hallgathattak a sajnos nagyon kisszámú közönség.

A Folkparkenben szombat este folklórműsort adtak elő és egzotikus ételeket szolgáltak fel a résztvevő bevándorló-egyesületek. NEM VOLT ROSSZ!!!

Megállapíthatjuk: Integrációs-politika és jóakarát van, úgy az országos, mint a helyi viszonylatban. Céltudatos munka és eredmények viszont nincsenek. A bevándorlóknak nincsen kisebbségi státuszuk, nincs országgyűlési képviselőjük nincs sem önkormányzatuk, sem befolyásuk. A legnagyobb igazságtalanság a munkapiacra és a médiában tapasztalható: a bevándorlók foglalkoztatottsága sokkal kisebb, mint arányuk az összlakosságban és jelenlétünk a tévében, a sajtóban, és más hatalmi pozíciókban a nullánál is kevesebb!! Ezt kellene TÖRVÉNYILEG szabályozni (kvótázni) s csak azután lehetne beszélni az integrációról, "egységesülésről" ha így jobban hangzik.

Szeptember 5-én újból beigazolódott az, hogy AKI AKAR látszani, valamit felmutatni, érdeklődést felkelteni, az itt megteheti. A Koncertterem előcsarnokában különböző szervezetek, vállalatok, bevándorló-egyesületek állítottak ki népviseletet, fényképeket, turisztikai információt és szolgáltak felvilágosítással értékeikről, hagyományokról, jelenlegi tevékenységeikről, azaz LÉTÜKRŐL! Ott voltak a lengyelek, a görögök, a finnek, a szerbek, de a mieink a Magyar Kultúrfórum sehol. Amerikában azt mondják, hogy aki nem látszik az nem is létezik!!! Van ebben valami...

A Lifs derekasan kivette részét az Integráció napjainak szervezéséből: hirdetésekkel, szórólapokkal, rádióban, mindenütt népszerűsítette az eseményt és utána kellemes táncestét rendezett. A vezetőség akar, és tehetségéhez mérten tesz is az integrációért. Ezenfelül élvezte a kommun vezetőségének bizalmát és támogatását.

A Lundi Lap Társasága is megtette amit tehetett: kis standot rendeztünk újságunk a MAGYAR LIGET, irodalmi folyóiratunk az ÁGHEGY és Tar Károly író könyveinek bemutatására. Videó-interjút készítettünk az integráció témájáról Lennart Prytz, a lundni Önkormányzat elnökével, Erdős Bartha István mérnökkel Svedalából és Hima Freningel, aki a kommun új integráció-ügyvezetője. Álláspontjukat, véleményüket a Lifs-rádió, Övergränsen - LIGET című magyar adásában vasárnaponként délután 4 és 5 óra között a 99,1 Mhz-es hullámhosszon közöljük.

Befejezésül

Szeptember 10-én a Kultur-fórum szervezésében gyönyörű operett-estén vehettünk részt a Fäladsgården nagytermében. A Kolozsvári Állami Magyar Opera 6+2 énekese -zenésze jó műsorérzéssel és szerzett örömet a száznál is nagyobb létszámú közönségnek. Jól énekeltek, táncoltak, nevettek.

A kolozsváriaktól hallhattuk a következő jó viccet:

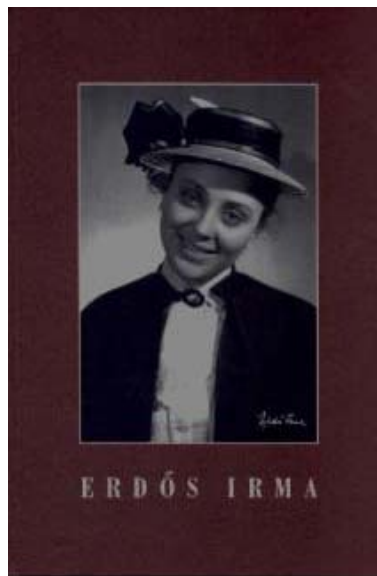
Mit nem szeretnének hallani a svédek mi szánkából?

- Azt a köszöntést hogy "Jó reggelt, szomszéd" !!!!

Jó, mi ? És ez is mond valamit a mi integrációnkról...

Ajtony László

Ajtony László az interjú előtt megmutatja **Hima Freningel** nek a *Magyar Liget* igazolványát.

Most jelent meg

Erdős Irma jeles színművésznünk életpályáját mutatja ebben a könyvben élettársa: Dr. Erdős Bartha István. A svédországi magyarok által is ismert és szeretett művésznő hagyatékából válogatott írások (napló-részletek, levelek, beszélgetések, neves emberek visszaemlékezései, lapokban megjelent méltatások), fényképek és dokumentumok sorakoznak ebben a tetszetős, a kiváló tehetségű mű-

vésznőnek méltó emléket állító nagyon szép könyvben, amely nemrég a marosvásárhelyi Prisma Kiadónál látott napvilágot.

Megrendelhető a 040-404 832 telefonszámon.

Egy hír

A lundni nagykönyvtárban a tavaly még szabadkönyvespolcokról kikölcösönözhető magyar könyveket levitték a pincébe. Ha többen olvasnának magyarul és a magát „Kultúrfórumnak” nevező egyesület valóban törődne a művelődéssel, akkor bizony ez nem történhetett volna meg.

Itt a lundni magyar rádió!

Magyar adás: vasárnap 16:00-17:00

Interneten is hallgatható a www.lifs.org címen.

Övergränsen RADIO

**LUND INVANDRARFÖRENINGARNAS
SAMARBETSORGANISATION**

99,1 FM

Sändningsprogram:	
Lundagård:	14.00 - 16.00
Söndag:	11.00 - 14.00
Måndag:	17.00 - 19.00

Kolozsvári nyugdíjas magyar tanárnő Lundban, Mal-möben, vagy Växjö környékén idősebb személy gondozását vállalná három hónapig.

25 éves , 190 magas, 90 kilós , kisportolt fiatalember, nem dohányzik, nem iszik, magyarul, románul, angolul beszél, fogtechnikusi végzettséggel, bármilyen munkát vállalna Svédországban. Érdeklődni: Gladkvist Doina, tel. 0470 22 407.

Nyelvjavító

Egy faramuci mondat avagy hogyan zagyválunk magyar-idegenül felsőbbrendűségünket fitogtatva:

A heurisztika problémaorientált fázisainak pejoratív strukturáltsága definiálható pragmatikus tréningjeink kvantifikáltságának transzcendentális motiválásával és szimbolikusan vizionálható vitalitásunk metodológiájának kunjukturális planifikálásával.

A tudás anyja az ismétlés!- tartja a közmondás. Ezért most ősszel — némileg újrafogalmazva — újraközöljük Molnár Timea felhívását és lapunk címén is várjuk a jelentkezőket.

Kedves Ismeretlen Ismerős! A malmöi magyar egyesület gyermek és ifjúsági képviselője vagyok. Nevezd csak Timinek. ☺ 32 éves, 3 gyermekes asszony vagyok, 15 éve élek Svédországban. Imádok szórakozni, új emberekkel megismerkedni, magyarnak lenni. ☺

Céлом, hogy az itteni magyar fiatalok jól érezzék magukat együtt, hogy a gyermekeink megtartsák magyarságukat, pont úgy, mint MI.

Magyarok vagyunk. Abban a reményben, hogy Te is olyan ember vagy, aki erre büszke, remélem, hogy soraim jó kezekbe kerülnek.

Klubunk, itt Malmöben, 1991-ben alakult. Elnökünk, Szabó Ilona még ma is velünk van! Azok a tagok, akik a kezdet kezdetén beléptek, ma már közelebb vannak a nyugdíjas korhoz. A klub csakis úgy maradhat életben, ha újabb tagok jönnek és frissítik a "levegőt". Remélem érted, mit akarok ezzel mondani.

Nemrégem csöppentem ebbe a társaságba és megfogott, az emberek barátsága, segítőkészsége és nyitottsága az újra, a változtatásra!

Abban a reményben, hogy Te legalább annyira keresed a magyarok társaságát, mint mi, segítséged kérem ahhoz, hogy elsősorban gyermekeidet, unokádat, ismerőseid gyerekeit, fiatalokat, de mindenkit hozz magaddal.

- Ha szeretnél megismerkedni fiatalokkal, együtt bulizni velünk,
- ha szeretnéd, hogy gyermekeid megőriznék magyar nyelvtudásukat, és barátokra leljenek,
- ha van ötleted, miként lehetne összefogni a malmöi és a környéken élő magyar fiatalokat,
- ha néhanapján akad egy kis szabadidőd, hogy kedvelésednek élj, különféle hobbyddal foglalkozz,
- ha tanítanád erre fiatalabb tagjainkat is, akkor kérlek

JELENTKEZZ MINÉL ELŐBB TELEFONON, VILLÁMPOSTÁN VAGY SZEMÉLYESEN A KLUBBAN!

UNGERSK SVENSK FÖRENING Censorsgatan 5C, 21550 Malmö

Tel: 040-22 48 60

MOLNÁR TIMEA Tel: 0702-36 38 64, timea.molnar@malmo.com

MALMÖI HÍREK

Tudósítónk jelenti

Akik mellettünk járnak

Domján Ferenc

Könyvelő, szakács, pincér, ápoló...

Többféle szakma tudója. Szorgalmas ember. Többször nekivágott a világnak. Magyarországról 1965-ben jött el. Egy esztendő töltött olaszországi lágerben. Onnan került Svédországba. Hamarosan a göteborgi Kék Duna vendéglő főszakácsa. 1980-ban Ausztráliába hívták, három évig az egyik első osztályú szálloda igazgatója volt. Visszatért Malmöbe, ahol az egyik öregotthon gondozójaként ment nyugdíjba Nyugdíjasként kertét ápolja, videokazettákat gyűjt. Több mint ezer magyar videokazettája van, cigányzenét, operettmuzsikát gyűjt. Angolul, svédül, lengyelül beszél. Egyik fia Göteborgban munkavezető a Volvogyárban, a másik főszakács.

Malmö, a délvidéki Skåne tartomány, (lakossága 1,1 millió, területe 11,027 km², a gímszarvas, a vörös kánya, a réti margitvirág, a kovakő, a mezei csiperke, a libasült és a füstölt angolna hazája), Svédország harmadik városa. A város nevének magyar jelentése: homokdomb. Első írásbeli említése az az 1170-ben keltezett oklevél, amelyben a polgárok homokdombjának nevezték. Újabban Malmöt a parkok városának hívják. És a csokoládé városának, mert a helyi csokoládégyárban készül az egész Európában kedvelt Marabu-csokoládé. De illik rá a kávéváros jelző is, mert egyre több kávézót nyitnak ebben az ipari városban.

A svéd kávé receptje: egy csésze erős kávé, 2 cl. Abszolút vodka, 2 kockacukor, 1 kanál tejszínhab. Télen felforralva, nyáron jéggel, lakomát lezáró italként szolgálják.

Malmö a központja az illegális üdítőital- és cukorkakereskedelemnek.

Dél-Svédországban földgázt is használnak üzemanyagként az autóbuszok. A 18-as malmöi buszt kamerákkal szerelték fel, mert a Rosengård negyedben kövekkel is megdobálták az autóbuszokat.

Dr. Szalontai Éva

KOPPENHÁGIAI MAGYAR VENDÉGÜNK

A Sydsvenskanban láttuk a György Imréről készült képet, és olvastuk, hogy a koppenhágai operaénekes szabadidejében nagy sikerrel fellép időnként a malmöi éttermekben. Bravó! - csatlakozunk mi is a kellemesen megleggett közönséghez.

HírekHírekHírekHírekHírekHírekHírekHírek

1. A Dévai Szt. Ferenc Alapítvány szárnyai alatt működő gyermekotthon (közel 400 gyermeknek ad bentlakást és oktatást) javára Kiss Pál László, Oslóban élő festőművész ajánlotta fel egy alkotását, melyet a március 15.-i sorsoláson Isobel Russell nyert meg.

2. Az Ünnepi Könyvhéten jelent meg Kolbein Falkeid és Vasadi Péter kétnyelvű, norvég-magyar verseskötete. Vasadi Péter verseit Bendes Rita fordította norvégra. A kötetet

Kovács Ferenc 36 fekete-fehér grafikája díszíti, melyekből decemberben nyílik önálló kiállítás a Dunaújvárosi Folyosó Galériában.

Az Új Mandátum kiadó rendezésében tartott könyvbemutatót és dedikálást Vasadi Péter mellett Kovács Ferenc is részt vett a Vörösmarty téren és a budavári Szentháromság téren.

A kötet kiadását az oslói NORLA és a Norvég-Magyar Egyesület (NUFO) is támogatta.

3. Az Ünnepi Könyvhét rendezvénysorozatában Kovács Ferenc tartott ismeretterjesztő előadásokat a dunaújvárosi és a nyíregyházi könyvtárakban.

4. A Norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) 2003. június 23.-án tartotta a már szokásos Szent Iván-éji grillstűtessel egybekötött szabadtéri találkozóját.

5. A Norvégiai Magyarok Baráti Köre Szent István napi rendezvényein előbb egy kiállítást tekinthettünk meg Gudbrand Gregersen norvég ácsmester budapesti építészeti munkásságáról. Krausz György, a Magyar Köztársaság új oslói nagykövete mondott megnyitó beszédet. Ezt követően a székesfehérvári Kákics együttes adott népzene és néptánc műsort.

Oslói történet

Egy ködös, hideg februári reggelen az Evangélikus Teológia templomába igyekeztem hétkezdő áhítatra. Emlékszem, az áhítat után egyik kedves professzorom felállt, s elmondta, hogy az INATE (International Network in Advanced Theological Education) keretében lehetőség van teológiai ösztöndíj megpályázására a világ öt különböző országában: Norvégiában, Brazíliában, Indiában, Kínában és Dél-Afrikában. Azonnal tudtam, hogy rajta keresztül Isten szólít meg, hogy a hívás egy nagy kalandra nekem szól. Be kell vallanom azt is, hogy szemem előtt rögtön megjelent a csodálatos, brazil szubtropikus környezet – napsütéssel, kék éggel és pálmafákkal –, ahol tanulmányaimat folytatni fogom. Az

áhítat után megkerestem professzoromat, s jeleztem nála érdeklődési szándékomat. Legnagyobb meglepetésemre professzorom lebeszélte Brazíliáról. Többek között azzal érvelt, hogy a déli féltekén éppen tél lesz, amikor én megérkezem, s tapasztalatai alapján a kollégiumban nincs központi fűtés. Így esett választásom Norvégiára: - Biztos, hogy ott nagyon hideg lesz, de legalább van központi fűtés a kollégiumban – gondoltam magamban. Ösztöndíj kérelmem különböző hivatalos fórumokon keresztül eljutott az Oslói Egyetem Teológiai Fakultására, ahonnan április közepe táján megkaptam a pozitív választ: felvételt nyertem! Ambivalens érzelmekkel tele indultam el ide, Norvégiába. Egyrészt nagyon vártam, hogy magam mögött hagyjam a megszokott otthoni környezetemet, az unalmas szürke hétköznapokat, hogy külföldön tanulhassak, és hogy végre egy kicsit független legyek. Másrészt viszont féltem az új kihívásoktól, s szorongással gondoltam arra, hogy vajon milyen lesz az élet egy hideg, északi országban, ahol senki sem beszél az anyanyelvemet, s mi lesz akkor, ha nagyon magányos leszek, ha elfog a honvágy. Akkor még nem sejtettem, hogy ez az utazás gyökeresen megváltoztatja majd az életemet, s a tervezett négy hónap helyett a nagy kaland egy életre szól.

Itt tartózkodásom alatt csodálatos lelki otthonra találtam az oslói Amerikai Evangélikus Gyülekezetben. Éppen augusztus 27-én volt három éve, hogy először látogattam el ebbe a gyülekezetbe, de soha nem fogom elfelejteni azt a szívélyes fogadtatást, amelyben részesültem. Aznap a templomajtóban egy kedves, középkorú hölgy várta a templomba érkezőket. Amikor meghallotta, hogy Magyarországról jöttem és teológiai tanulmányokat folytatok itt, Oslóban, bemutatott egy fiatalembernek a gyülekezetben, aki szintén a Teológiai Fakultáson tanult. Ez a fiatalember pedig nem volt más, mint jövendőbelleim, Peter. Egy évvel később, 2001. augusztus 25-én volt az esküvőnk Budapesten. Én közben befejeztem teológiai tanulmányaimat otthon és magyar szakos tanári diplomám mellé hittantanári diplomát is szereztem. Ez év áprilisában pedig megszületett első gyermekünk, Isabelle.

Az otthonról való elszakadás nem volt könnyű, sok kötelet kellett elvágnom. Meg kellett válnom a szülőföldemtől, szüleimtől, legjobb barátaimtól, tanári pályámtól. Itt pedig szinte mindent előről kellett kezdeni a norvég nyelv elsajátításától a társadalomba való beilleszkedésig. Viszont cserébe kaptam egy szőke, mosolygós arcú emberekből álló norvég családot, a gyülekezetben keresztül sok barátot, s egy szerető szívű férjet, aki reménység szerint ebben az évben befejezi teológiai tanulmányait, s akkor majd együtt állhatunk az Isten szolgálatába valamelyik kis norvég gyülekezetben.

Véletlen volt, hogy azon a bizonyos hétkezdő áhítaton éppen jelen voltam? Véletlen volt, hogy Brazília helyett Norvégiát választottam? Véletlen volt, hogy azon a vasárnap reggelen az Amerikai Evangélikus Gyülekezetbe mentem istentiszteletre? Véletlenek sorozata? Vagy pedig Isten csodálatos tervének a megvalósulása az életben? Azt hiszem, egy hívő keresztyén ember számára a válasz egyértelmű.

Bakay Tímea

„Mi csak visszhangok voltunk...”

találkozás Terray László Norvégiában élő magyar lelkésszel

Laci bácsival először egyháztörténeti tanulmányaim során "találkoztam", s nem sejtettem, hogy közelebről is megismerem majd norvégiai ösztöndíjam során. Nem sokkal Oslóba érkezésem után személyesen is találkoztunk, hiszen rendszeresen belátogat a fővárosba, így sokszor volt alkalmunk beszélgetni. Olyan embert ismertem meg benne, aki életét Krisztus szolgálatának szentelte, és a hosszú, norvégiai évtizedek ellenére is fontosnak tartja magyarságát. Ennek a szolgálatnak volt egyik alappillére a rádiómisszió, hiszen ő kezdte el a magyar nyelvű adások szerkesztését 1963-ban, és végezte hűségesen 23 éven keresztül. Erről beszélgettünk legutóbbi oslói találkozásunkkor a teológia kantinjában. Laci bácsinak a magyar evangélikus rádiómisszió sokat köszönhet.

Hogyan kezdődött ez a szolgálat?

Az ötlet már korábban megvolt, csak nem tudtam kivitelezni, és akkor jött egy lehetőség. Budapesten működött korábban a Norvég Egyházi Misszió, 1950 után azonban minden kapcsolat megszakadt a gyülekezettel. A rádióadások elsősorban őket voltak hivatottak elérni.

A Norvég Egyházi Misszió (Den Norske Israelsmisjon) zsidó misszió volt. Miért vállalkozott arra, hogy rádiómissziót támogasson?

Egyrészt, hogy kapcsolatba kerüljön az egykori budapesti közösség tagjaival, akik jó része zsidó-keresztény volt; másrészt, hogy közelebb hozza a hallgatósághoz az Ótestamentum és a zsidó nép világát. Munkatársunk volt például az utolsó pesti norvég lelkész, Bernhard Seland, akinek volt többek között egy szentföldi útjáról szóló sorozata.

Mondhatjuk azt, hogy a magyar evangélikus rádiómisszió a norvég Izrael-misszióknak tartozik köszönettel?

Nekik is. Norvégiában ugyanis a rádióadás 1982-ig állami monopólium volt, így az anyagot külföldről kellett sugározni – például Monte Carloból rövidhullámon, ehhez viszont csak a NOREA-nak (Északi Evangéliumi Rádiómisszió) volt felhatalmazása a Monte Carlo-i Trans World Radio-tól.

Milyen szolgálatot végzett ekkor főállásban?

Gyülekezeti lelkész voltam az Atlanti-óceán és a Norvég-tenger találkozásánál fekvő Smöla szigetén. A térségben ez a skandináv kutya füle felett van.

Ha egyszemélyben volt az adások "mindenes", milyen munkatársakhoz tudott fordulni?

Volt egy munkaközösség a külföldön szolgáló lelkészek között, s közülük néhányan rendszeresen küldtek áhítatokat hangszalagon vagy írásban, például Gémes István és Pósfai György. Problémát jelentett viszont, hogy a karácsonyi műsor összeállítását már októberben el kellett kezdeni, s az asztalomtól az oslói stúdióig át Monte Carloig is több hétbe telt az út. Ez a hosszú távú szerkesztés nem volt probléma a nyári időben, de az ünnepeknel vigyázni kellett, nehogy túllépjük az idő és a posta által szabott határokat.

Milyen terjedelemben és gyakorisággal szólt meg a műsor? Hogyan épültek fel az egyes programok?

Hetente kétszer 15 perc állt rendelkezésünkre. Áhítat mindig volt, ezen kívül azonban minden adásnak megvolt a maga témája: Bibliatanulmány, külmiszió, hallgatói levelek, gyermekek, s ez havonta ismétlődött. Ezek közül a külmiszióira érkezett a legtöbb reakció. Az egyiket, amely egy norvég misszionáriust mutatott be, aki betörőként kezdte pályafutását, - a hallgatók kérésének eleget téve - 5-6 év alatt háromszor is meg kellett ismételni.

Mennyiben jelent meg a politika az adásokban?

Programjainknak nem volt politikai jellege. Nem akartuk ugyanis az Ige üzenetét politikával keverni, hanem magát az Igét szóhoz juttatni, hogy éltető erejével tudjon hatni. Hogy mennyire helyes volt ez a gyakorlat, az jól megmutatkozott a hallgatói visszajelzésekben.

Szóba kerültek a hallgatói levelek. Jól értem, hogy hihetetlen mennyiségű visszajelzés érkezett?

Igen, előfordult, hogy egy év alatt 1000 levelet is kaptunk tíznél több országból, amelyek Kelemen Erzsébet diakonissza testvérhez kerültek. A címet is úgy mondtuk be, hogy abban se rádió ne forduljon elő, se egyház. "Címünk: Kelemen Erzsébet, Grensen 19, Oslo, Norvégia." A leveleket innen küldték tovább Erzsébet testvérnek Stuttgartba. Megtörtént azonban, hogy hallgatók jöttek Norvégiába a Grensen 19 alá, hogy találkozzanak velem, de ott csak a stúdió volt, ahol akkor már tudták: ezeket a látogatókat tovább kell irányítani Terrayhoz. Erzsébet testvér volt az, aki a hallgatókkal tartotta a kapcsolatot, és volt olyan, akit ő vezetett hitre. Tulajdonképpen ő volt a rádiómisszionárius, mi csak visszhangok voltunk.

A leveleknek tehát kulcsszerepük volt a magyar rádiómisszióban...

A norvégek kérésének eleget téve gyakran fordítottam le egy-egy szakaszt a levelekből, hogy felhasználhassák a saját nyomtatványaikban, és inspirációt

ót kapjanak ahhoz, hogy támogassák a rádiómissziót. Még egy érdekes dolog volt. Norvégiában májusban az érettségizőktől hangos az utca, akik látványos botrányokat csinálnak, de mindig vannak néhányan, akik inkább valami értelmes dologért dolgoznak, s 5-6 esetben is előfordult, hogy rádiómisszióra gyűjtöttek. Sőt egyik évben betanultak egy magyar éneket, amit mi éveken át felhasználtunk az adásokban. Igyekezzem megkeresni és elküldeni a szalagot a nyári konferenciára.

Hogyan sikerült elegendő zenei anyagot gyűjteni?

Azt is úgy kellett „összekoldulni” a világ minden tájáról. A zöme, főleg orgonazene, Londonból jött; Buenos Airesből kaptunk egy magyar éneket tartalmazó hanglemezt; Finnországból zsolnárokat szalagon... Mivel ezeket mindig nekem küldték, listát készítettem róluk, s bár maguk a szalagok Oslóban voltak, a jegyzék alapján bele tudtam építeni az adásokba. Minden programhoz küldtem egy programlistát, hogy például a 30. másodperctől a 2. perc 25. másodpercig jön az ének, amely a 15. számú szalag negyedik éneke, s ennek alapján állította össze a magyarul nem is tudó technikus a programokat az oslói stúdióban. Erre azért volt szükség, mert Smöla szigetén nem volt stúdió.

A Smöla-i időszak ezek szerint igazán különleges volt. Milyen felszerelés állt rendelkezésére?

Ez volt a rádiómisszió „hőskora”, amely négy évig tartott, amikor csupán egy hordozható magnetofon állt rendelkezésemre, s otthon készítettem a felvételeket. Kezdetben persze az se volt, ezért az első programok készítésénél mindig beutaztam a városba (ez másfél óras hajóút, kedvező vihar esetén valamivel gyorsabban ment a hajó).

Meddig tartott az oslói időszak?

1967-től 81-ig, amikor a Norvég Izrael-misszió főtítkára voltam. Azonban olyan zaklatott munkaprogramom volt a Misszióban, hogy abba nehéz volt szisztematikusan beiktatni bizonyos stúdió-napokat, hanem gyakran kellett mindent az utolsó pillanatban összecsapni. Azután szerencsére - mentségemre - először Joób Olivér, majd Pósfay György vette át a szerkesztés feladatát.

Ez azt jelenti, hogy ettől kezdve már egyáltalán nem végzett rádiós szolgálatot?

1982-től a Raade-i gyülekezeti szolgálat mellett készítettem programokat, sőt rövid 7-8 perces missziói anyagot még a 90-es évek elején is küldtem Magyarországra, amikor már Gáncs Péter szerkesztette a műsorokat.

Volt olyan műsor, amelyre különösen is szívesen emlékszik vissza?

Kolozsvárott prédikáltam a 80-as évek közepén. Az istentisztelet után odajött hozzám egy asszony, odaadott egy cédulát, amelyen egy 70-es évekbeli dátum állt, és annak az áhítatnak a kéziratát kérte, ami azon a napon hangzott el. Otthon azután kiderült, hogy ausztráliai lelkésztestvérünk Kemény Péter tartotta az áhítatot, ami tehát először megérkezett Ausztráliából Norvégiába, ahonnan programmá alakítás után leküldtük Monte Carloba, és Kolozsváron jó földbe esett.

Negatív élmény a szerkesztéssel kapcsolatban?

Nem emlékezem. Kezdeti nehézség persze volt. Csináltam néhány interjút külföldi lelkésztestvéreimmel, de a Monte Carlo-i szerkesztőség közölte, hogy az ő meglátásuk szerint az ilyen programok nem közvetítik az evangéliumot. Csalódtam, de rájöttem, hogy igazuk van, mert ha az ember olyan hallgatókra számít, akik egy elzárt országban nem tudnak hozzájutni egy melléköngé-mentes evangéliumhirdetéshez, akkor azoknak tényleg inkább lelki táplálékot kell adni, nem csak lelki szórakozást. Utólag örülök, mert a hallgatók reakciója mutatja, hogy erre volt szükségük.

Azért továbbra is közel érzi magához a rádiómisszió ügyét...

Természetesen továbbra is nagy figyelemmel követem mind a rádiómissziót, mind pedig a Magazint.

Köszönöm a beszélgetést!

Hulej Enikő, Oslo

A fejlődés alapfeltétele
a kívánatos sokféleség megléte.

Juhász Nagy Pál

A III. Magyar Ifjúsági Tábor Erdélyben - 2003. július 14-21.

A Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány, a Határokon Túli Magyarságért Alapítvány és Szabó Mihály református lelkész szervezte a III. Magyar Ifjúsági Tábor Erdélyben. Az illyefalvi vár XVI. századi bástyáit félszáznyi táborozásra érkezett magyar fiatal foglalta el. Az Amerikai Egyesült Államokból, Németországból, Svájcól, Svédországból, Felvidékről, Vajdaságból, Erdélyből és az anyaországból érkezettek. A táborozók megismerkedhettek Illyefalva történetével Fodor Imre tanár úr előadásában, Kató Ibo-lya igazgatóasszony a Keresztény Ifjúsági Diakóniai Alapítványt mutatta be, mely lehetővé tette a romos vár helyreállítását. Ezt követően a kis csapat Szabó Mihály református lelkész kíséretében Illyefalva nevezetességeit tekintették meg, majd Gudor Botond történész Erdély rövid történelméről mesélt. A táborozás idején megismerkedtek a környékkel, jártak a parajdi sóbányában a szovátai Medve-tónál, a korondi fazekasoknál, Orbán Balázs sírjánál. Sepsiszentgyörgyön a Székely Nemzeti Múzeumot, a mellette lévő tájházat, a Képtárat, a városközpontot. Csíkszeredán és Csíksomlyón a ferences templomot látogatták, a stációk mentén felkapaszkodtak a Nyeregre, onnan a mádэфalvi emlékműhez, a Mohos-tóhoz, a Szent Anna-tóhoz, aztán Brassóba, a Fekete templomba mentek. Az eseménydús napok közben előadások sorjázta, fociztak, kosárlabdáztak, szalonnát is sütöttek, gulyásfőző versenyen vettek részt és táncoltak az illyefalvi táncházban. A Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány kuratóriuma őszintén reméli, hogy minden kedves táborozónak sikerült Erdélyről szívébe zárnia egy-egy emlékképet, barátságot és a magyar kultúra sokszínűségének erdélyi szépségét. (Péter Ildikó, a Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány kuratóriumi tagjának beszámolója alapján.)

A SOMIT tavaszi táborozását a Höör-i barlangfaluba tervezte. A tábor történelmi témájú; leveletítésre kerül a Sacra Corona című film. A táborozás alatt Isten tiszteletét is tervezték.

A jelentkezés, mint

máskor is Vánca András, tel: 0709 - 32 33 45,

Kádár Attila, tel: 0707 - 34 48 62,

Bitay Zsolt, tel: 0707 - 46 85 40 vagy

az info@somit.net címen történt.

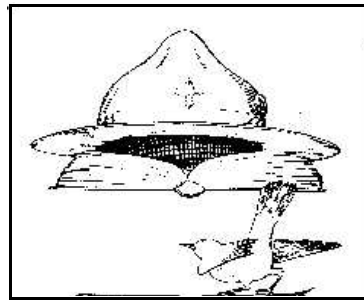
Aki tud, segítsen!

Egyetemi hallgató vagyok, aki svédül tanulna, de mivel nem a fővárosban lakom, erre esélyem meglehetősen kicsi. Félnapos Internet-böngészés után is csak egy képes nyelvkönyvet találtam az Usborne kiadó gondozásában, pedig nekem valamilyen "hangos", esetleg interaktív CD ROM-mal támogatott svéd nyelvtankiadványra lenne szükségem. Ezúton kérem, segítsen megtalálni a táv-svédoktatás lehetőségeit. Válaszát előre is köszönöm!

Üdvözlettel: Kürtösi Attila, parallelsworld@freemail.hu

HÁROM FÖLDRÉSZ – HÁROM NYERTES

Harmadik éve, hogy a Külföldi Magyar Cserkészszövetség meghirdette a magyarságismereti vándordíjat. Tudva-levő, hogy mielőtt a leendő cserkészvezetők részt vehetnek a tíz napos vezetőképző táboron, vizsgát kell tenniük gyakorlati és elméleti cserkészismeretből, valamint magyarságismeretből. A magyarságismereti anyag, amelyből vizsgáznuk kell, nyelvi, irodalmi, földrajzi és történelmi ismereteket követel.

2001-ben magyarságismereti vándordíjat indított a Cserkészszövetség. A vándordíjat az az őr-vezetőjelölt nyeri el, aki abban az évben a legjobb eredménnyel végez a magyarságismereti vizsgán. A vándordíjra – egy szépen faragott kopjafára - tábla kerül, a nyertesnek és csapatának nevével. A vándordíj egy évig a nyertes csapatának őrizetében marad. A második és harmadik helyezett is kitüntetésben részesül.

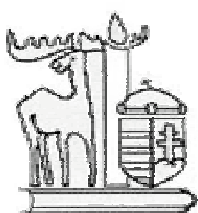
2003-ban történt meg először, hogy a három nyertes három különböző földrészt képvisel. Az első helyezett Nunez Fekete Diana, a Sao Pauló-i (Brazília) Szondy György cserkészcsapat tagja. Diana vegyes házasság gyermeke és már édesanyja is Brazíliában született. Diana joggal lehet büszke eredményére, és büszkék lehetnek Dianára csapatársai és szülei is!

A második helyezett a bécsi (Ausztria) Széchenyi István cserkészcsapat tagja, Sándor Nóra. A harmadik helyet pedig Hamrán László, a Calgary-i (Kanada) Prohászka Ottokár csapat cserkésze érdemelte ki.

Dél-Amerika, Európa, Észak-Amerika: mindhárom földrészen ugyanazt az anyagot tanulták, ugyanazt a vizsgát állták meg a vezetőjelöltek. Példázza az 55 éve fennálló Cserkészszövetség távolságokat és határokat áthidaló egységét, munkájának folytonosságát.

Öregbítjük vagy fiatalítjuk magunk?

A kínai naptár, a 4640. évet kezdte február elsején, az iszlám naptár március 4-én az 1424. évet, a bizánci naptár szerint szeptember 14-en indul a 7512. esztendő, a zsidók viszont szeptember 26-án napnyugtakor kezdik az 5764. évet. Az emberiség jó egyharmada immár kétezer éve kitart a keresztény időszámítás mellett.

SOMIT

SVEDORSZÁGI MAGYAR IFJAK TÁRSASÁGA
UNGERSKA UNGDOMSFÖRBUNDET I SVERIGE

Egy nagyapa feljegyzései A szavak

Jó az, ha idejében tudatosítjuk a gyermekkel, hogy két-nyelvű, és mindkét nyelvet egyformán ápolnia kell. Ennek legfőbb módja, hogy megértessük vele és a szüleivel is, hogy a nyelveket nem jó keverni. Sajnos, ezt tapasztaljuk nemcsak az anyaországon kívüli magyarok, hanem az otthonélők között is. Ezt a betegségünket már évszázaddal ezelőtt is gyógyítani kezdték azok, akik a „nyelvében él a nemzet” igazságát komolyan gondolták. A két világháború között Pintér Jenő tanár úr, előbb kereskedőnek, aztán iparosoknak nyomtattatott a saját pénzén nyelvvédő füzeteket, aztán nyelvjavító szótárat, amely több tízezres példányban elfogyott, Erdélyben, a diktatúra megdöntése teremtett lehetőséget az égetően szükséges nyelvvédő szótárat megjelenéséhez, otthon Molnos Angéla Magyarító könyvecskéjének immár az ötödik kiadására készülnek, itt Svédországban pedig az ezredfordulón született kétezzer szócikkkel magyarító szöveget. Molnos Angéla találóan zagyvanyelvnek nevezi a keveréknyelvet, mert azt – mint az nálunk is tapasztalható – csak kevesen értik. Lázár Oszkár, a Lundi Egyetem finnugor szakának tanára mondta egykor, és ez még ma is ránk illik, hogy sajnos még nem tudunk elége svédül, de már erősen törjük a magyar nyelvet. Ezért unokáim tanításában alapvető szabályként elfogadtuk, hogy vagy magyarul vagy svédül beszélünk, a kettőt nem keverjük.

Tavasszal itt mindenütt virít a kékeslila virágú kökörcsin. – Jaj, de szépek a backsippák! – örül a tavasznak unokám. – Kökörcsin, kökörcsin! – ismétlem rögtön, és elmesélem, hogy az erdélyi hegyekben is virágozik. Szinte minden nap így bővítjük svéd-magyar szótárunkat. Olykor pedig a magyar-svédet gyarapítjuk, mert olyan szavakat is tanulunk, amelyeket svédre csak a szótár segítségével fordíthatunk. Egyik ismerősöm úgy gyarapította angol nyelvét, hogy naponta 10-20 szót, kis cetlik egyik oldalára angolul, a másikra magyarul írt, és aztán az egyik zsebéből előhúzza, ha tudta a megfelelőjét, a másik zsebébe dugta a szelvényt. Ha angolul olvasta és nem tudta a magyar megfelelőjét, akkor megfordította a cetlit, elolvasta és visszasüllyesztette abba a zsebébe, ahonnan kivette. Ilyenformán cselekedek magam is, amikor séta vagy játék közben, emlékezetemből előszedek egy-egy szót, kifejezést, és kérdelem unokámtól annak svéd vagy magyar megfelelőjét. A lényeg ebben az, hogy mindig és mindenütt gyakorolhatjuk a magyar nyelvet. Segít ebben a mindenütt ólálkodó zagyvanyelvűség. – Nem jut eszembe... - tétovázik egyik-másik unokám, amikor kevertnyelvűségen kapom. Ilyenkor rögtön segítek. Ha másként nem tudom, szótár segítségével. És arról sem felejtkezem meg, hogy minden magyar szót körülírjak, büszkeséggel sorolom minden odaillő rokon értelmű szavunk, szeretném, ha ebből unokáim arra következtetnének, hogy nyelvünk gazdag kincstára tele van szépen sziporkázó drágakövekkel.

Megjelent az idén az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár 11. kötete. Fekete kötésben, aranybetűs címmel ezt a vastag, tekintélyes könyvet észre kell venni könyvespolcomon. Az előbbi köteteket már magyarul olvasni és írni tudó nagyobbik unokámnak ajándékoztam, aki büszkeséggel szemléli a sorozatot folytató idejű kötetet. Amikor eljön az ideje, valószínűleg nagy érdeklődéssel lapozgatja majd régi magyar szavaink gazdag tárházát. Igyekezniem kell tehát, hogy a szavakat vele megkedveltessem és értékük tiszteletére, tisztaságuk megőrzésére neveljem. (Folytatása következik)

Nyelvjavító

Ami nincs a helyén, az szemét. Beszédünkben minduntalan felbukkannak helytelenül használt szavak. Ne szemeteljünk”, tegyük ezeket a helyükre.

keresztül

„Az igen régi, már a kódexünkben is felbukkanó, fellelhető **keresztül** névutó eredeti szerepe szerint helyhatározóul szolgál: sűrű erdőn **keresztül...**; a hídon **keresztül...**; **keresztül** az úton. Használjuk folyamatos cselekvést, történést kifejező igei állítmány mellett az egész szóban forgó időszakasz, időtartam megjelölésére is. "Öt órán **keresztül** várokotam", "évszázadokon **keresztül** divatban volt" — szoktuk mondani vagy írni, még mindig helyesen, noha ez esetben már a **keresztül** névutó az át névutóhoz képest kevésbé hagyományos, és inkább így irodalmi: öt éven **át**, évszázadokon **át**, a falon **át**, a folyón **át** stb. Terjeszkedésben a **keresztül** még itt sem állt meg, s újabban nagyon gyakori a **keresztül** használata az **útján** meg a **révén** rovására: az intézményen **keresztül** jutott lakáshoz; az iskolán **keresztül** rendelte meg az ifjúsági lapot; az újságon **keresztül** értesítette a lakosságot; e helyett: intézménye **révén**, az újság **útján**.

felé

Hasonló pályát futott be a **felé** névutó is. Eredetileg a **felé** csak a cselekvés, történéshelyének, idejének nem pontos, hanem csak hozzávetőleges, megközelítő módon való meghatározására szolgált: Malmö **felé** nagy eső esett (táján, környékén); öt óra **felé** benéztek hozzád (öt óra tájban, öt óra környékén). Sajnos, a **felé** különféle ragok szerepében kezd terjeszkedni: a kérést továbbította az illetékesek **felé** (helyesen: az illetékesekhez).

már

Annak nyomatókos kifejezésére, hogy valami elkezdődött, a múltban végbement, befejeződött, vagy igen hamar elkezdődött, folyamatban van, de nyomosító szóként és magyarázó, helyesbítő értelemben is használjuk. Gyakori helytelen használata, amikor első felszólításként, tehát indokolatlan türelmetlenségünk jeleként csupán megszokásból használjuk az „Add ide...”, „Intézd...” helyet „Add **már** ide...”, „Intézd **már** el...” stb. Az ehhez hasonló mondatok szükségtelenül ingerültséget szülnék. Ingerült, rögtön felcsattanó, veszekedős emberből pedig a kelleténél is több van már a magyar társadalomban.

a, az

A határozott névelőt csak akkor használjuk, ha valóban szükség van rá. „A tegnap a Jánosnál voltam” Ebben a mondatban két felesleges névelő van. Helyesen: Tegnap Jánosnál voltam. Modoros az anyaországiak beszélt nyelvében a személynevek elé biggyesztett névelő: **a** Béla, **a** Pali, **az** István, **az** Endre. A jelzőtlen személynevek, állatnevek, helységnevek és közigazgatási egységek neve előtt nem áll névelő. Névelőt használunk „**Az** István kertje...”, „**A** János lánya...” jelzős szerkezetekben, a tájegységnevekben, a címekben, a feliratokban, a felsorolásokban: „**A** Magyar Liget, **Az** Ághegy...”

Svéd gyermekversek

Sir Widerberg

ŐSZ

Stefanéknál almafák
vannak a kertben
és vörös virágok,
dáliának mondja őket.
Nekünk erkélyünk van.
Ott állnak a síléceim,
a telet várják.

Britt G. Hallqvist

MIÉRT?

Miért hívják a széket
éppen széknek?
Miért mondjuk a késre, hogy kés,
és honnan tudjuk, hogy a boglya
boglya?

Ki adott nevet a dolgoknak először?
Ki volt a Névadó?
Ki mutatott rá mindenre:
"Ez kő, ez fű, az fenyő"?

Talán a dolgokat nem is így hívják
igazában.
Talán szomorúak is, hogy nem
mondhatják:
"Ne higgyetek a Névadónak
Sokkal szebb nevünk van
igazában!"

Ingrid Sjöstrand

MILYEN KÁR

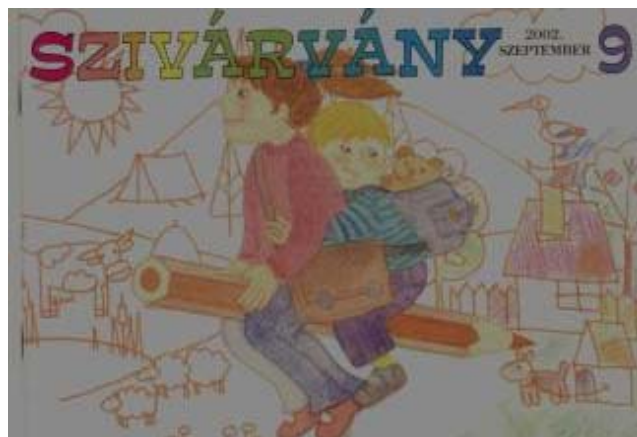
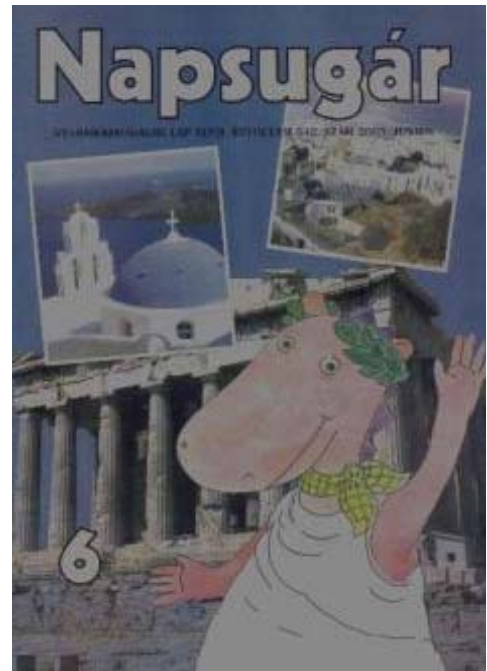
Milyen kár, hogy
nincs cipzár a banánon!
Ha csak a felét akarom megenni,
bezárhatnám a maradékot.

Azt hiszem, cipzárt fogok szerelni
egy banánra,
mondjuk füzetkapoccsal,
és enni kezdem a buszon.
Lehúzom a zárat,
majszolok belőle,
és újra behúzom.
Klassz, mi?
Hogy bámulnak majd az ürgék!
Persze ők úgy tudják,
hogy nincs cipzár a banánon!

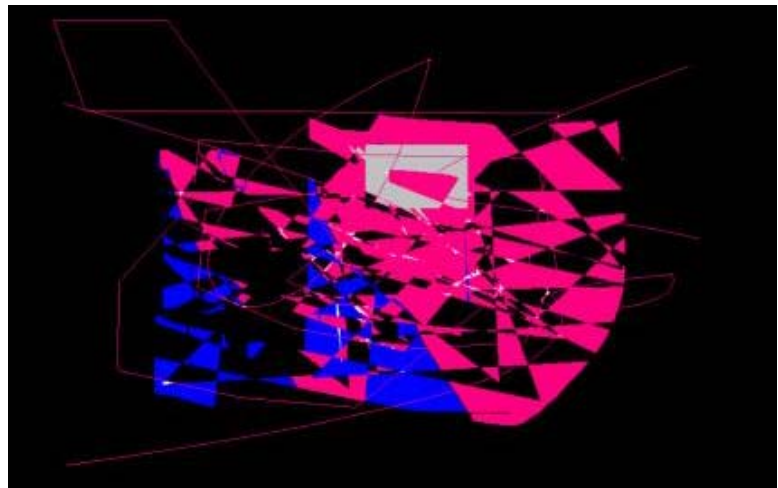
Tótfalusi István fordításai

Nyári történeteink sorából nem hagyhatjuk ki látogatásunkat a kolozsvári gyermekirodalmi folyóirat szerkesztőségében. Láthattuk és beszélgettünk Zsigmond Emese főszerkesztővel, Müller Katival és másokkal, akik ezt a két színes és mindig olvasmányos lapot az erdélyi magyar gyermekek közreműködésével összeállítják. A Napsugár kedves utazó figurája, talán a következő nyári Olimpiára gondolva, fején babérkoszorúval éppen görögországi útjáról mesélt, és erdélyi barangolásra hívtak az *Itt születtem...* rovat írásai. A *Szivárványban* mint mindig, versek sorakoznak és rengeteg a kifestős kép.

A folyóiratok a világhálón is olvashatók: <http://www.dntcj.ro/NGOs/napsugar>

Mindkét lap megrendelhető a szerkesztőség címén: napsugar@mail.dntcj.ro
Tíz lapszám ára (július-augusztusban nem jelennek meg) postaköltséggel együtt csak 20 \$. Várják megrendeléseiteket!

Bengtsson Benjámín Zsolt számítógépes rajza
Fantázia I.

Geiger László :

Svéd történelem... (6)

(kivéve az unalmas részeket)

A Vasának a kor hajóépítésének hiányos elméleti ismereteiből eredő katasztrófája nem tántorította meg a nagyraívó Gusztáv Adolfot tervei végbevitelében. 1630-ban 130.000 kitűnően fegyverzett és mintaszerűen fegyelmezett katonával meghódította Pomerániát és Mecklenburgot, majd Berlinnek tartott, hogy sógorát, György Vilmos brandenburgi választófejedelemet megnyerje az ügynek. György eleinte vonakodott, mire Gusztáv Adolf ágyúkat szegeztetett a palotának, és György készséggel aláírta a szerződést.

Időközben a katolikus liga seregei, Tilly és Pappenheim vezérletével 1631 májusában elfoglalták és feldúlták Magdeburgot, a protestantizmus végvárárt. A protestánsok ekkor utolsó reménységük, Gusztáv Adolf mögé sorakoztak, és szeptember 17-én, Breitenfeld mezején (Lipcsénél), legyőzték a diadalokban megöszült, addig veretlen Tilly hadseregét, és Gusztáv Adolf bevonult, az akkorra már százezres főnyi hadserege élén a védtelen Münchenbe. Nyitva állott előtte Bajorország, és az osztrák tartományok.

Ferdinánd császár szorult helyzetében a sokáig mellőzött Wallensteinhoz fordult, aki hosszas előkészületek után, 1632 novemberében Lützen mezején csapott össze Gusztáv Adolf seregével. A napokon át tartó csatából a svédek kerültek ki győztesként. Elfoglalták a császáriak zászlóit és ágyúit, és Wallenstein seregét csúfos futásra kényszerítették. Gusztáv Adolf nem érte meg a csata végét. A csata hevében - és a sűrű ködben - túl közel lovagolt egy császári vértés-ezredhez, és több golyótól találva halálosan megsebesült.

Gusztáv Adolf éppen német földön tartózkodó özvegye, Maria Eleonóra aranyba foglaltatta férje bebalzsamozott szívéét. Gusztáv Adolf tetemét gyászoló hívei hazavitték Svédországba. Stockholmba érkezve Maria Eleonóra kétszemélyes koporsót rendelt, minduntalan felnyitatta férje koporsóját, és közel két éven át késleltette férje temetését. Az államtanács, élén Axel Oxenstiernával, jobbára Maria Eleonóra bizarr kívánságaival foglalkozott. Miután lebecsülő módon nyilatkozott a svédekről, a hideg

időjárásról, a nyálkás sziklákról, a felbosszantott gyámkormány a hisztérikus özvegyet Krisztina nevelésére alkalmatlannak nyilvánította.

A kétségbeesett Maria Eleonóra 1640 nyarán Dániába szökött, kiváló okot szolgáltatva az újabb svéd-dán háborúhoz. A Lennart Torstensson és Gustav Horn vezette szárazföldi erők 1643-ban - ki tudja hányadszor - elfoglalták a déli tartományokat. A sikert a svéd-holland flotta diadala tetőzte be, mely 1644-ben megsemmisítő vereséget mért a dán hajóhadra. Csak a francia és holland érdekek akadályozták meg azt, hogy a svédek teljesen eltiporják Dániát.

Gusztáv Adolfot kiskorú leánya, Krisztina, az utolsó Vasa-uralkodó követte a svéd trónon. Krisztina azonnal békét kötött Dániával (1645 Brömsebro). Kihasználva a békeidő adta lehetőségeket, vallon kovácsok érkeztek Liège környékéről, akik a forradalmasított magnúm-módszerrel világhírt szereztek a svéd vasipari termékeknek. A hollandok Amsterdamot használva mintául felépítették Göteborgot, és Louis De Geer holland üzletember létrehozta a rab-szolga-kereskedelemmel foglalkozó Svéd Afrikai Társaságot. Az 1641-ben, érdemei elismeréseként nemesi rangra emelt de Geer volt az egyedüli, aki hollandul mondott beszédet a svéd országgyűlésben. 1645-ben megjelent az első svéd újság - Ordinari Post Tijdender, mely Post och Inrikes Tidningar címmel azóta is rendszeresen megjelenik

Időközben Carl Gustaf Wrangel hadvezér a franciákkal szövetségbe fogszogatta Dél-Németországot. Számtalan kincset küldött haza az éppen épülő Skokloster kastélyába. Szárnysegédje, Kristoffer von Königsmark 1648-ban bevette Prágát, kifosztotta Hradcany várát, és a Harmincéves háború legnagyobb zsákmányára tett szert. (Az "Ezüst bibliát", a Codex argenteust ma is az Uppsalai egyetemi könyvtárban őrzik.) Néhány hónapra rá megkötötték a weszfáliai békét. A Harmincéves háború alatt hozott áldozatok nem voltak teljesen hiábavalóak. A béke diplomáciai szinten nagyhatalommá emelte Svédországot. A tetemes kártérítés mellé területi gyarapodás is járt. A weszfáliai béke részleteinek finomítására, a végső megbeszélésre, Nürnbergben került sor. A tárgyalásokon a Karl Gustaf

pfalzi gróf, a későbbi X. Károly Gusztáv elnökölt. A záróbanketten 128 fogást szolgáltak fel, aranyozott oroszlánfejből bor csurgott az épület előtt összegyűlt szájatátókra. Éjjelkor harminc muskétás vonult be, és Carl Gustaf Wrangel vezényszavára a mennyezetbe löttek. Régen tudták a módját...

A műveltségéről, éles eszéről, messze földön híres Krisztina királynő, fiús viselkedésével kirítt a környezetéből. Céliövésben, lovaglásban versenyre kelt a férfiakkal, ennek ellenére legszívesebben a tudományok művelésével foglalkozott. Számos kérése akadt, de mindnyájukat visszautasította. - "A szív szerelemre teremtet! De a szerelem és a házasság jóformán összeférhetetlen." - "Az emberek azért házasodnak meg, mert nem tudják, hogy mit csinálnak." - "A házasság örömei nem egyenlítik ki annak kellemetlenségét." - sorolta aforizmaszámba menő kifogásait. Tény, hogy amikor megszületett, először mindenki "fiút" kiáltott, és csak aprólékos vizsgálat után rendelték vissza a kürtösöket a palota ablakából. "Észak Minervája" számos tudóssal levelezett; udvarába meghívta korra híres gondolkodóit. Rövid ideig "Cogito ergo sum" Cartesius, azaz René Descartes (1596-1650) is Stockholmban tartózkodott. (A hideg és nedves éghajlat kikezdte a francia egészségét. A Fredrik Adolf templom udvarában temették el. Porait 1666-ban szállították haza Franciaországba.)

1650-ben Svédországnak 850 000 lakosa volt, közülük 12000-en éltek Stockholmban. Az 1649-es év termése elpusztult, éhínség, elégedetlenség uralkodott az országban. Krisztina ebben az évben koronáztatta meg magát, és, hogy országa mégse maradjon trónörökös nélkül, rávette a rendeket, hogy unokabátyját, a pfalzi Károly Gusztávot fogadják el utódjául. A rekordhosszú koronázási menet a Stockholm északi részén, a központtól öt kilométerre fekvő Jakobsdal - ma Ulriksdal - kastélyából indult. Az első már a Nagytemplomhoz értek, de az utolsónak még nem sikerült beállniuk a sor végére. Hat hófehér paripa húzta a királynő hintóját, ezüst patkóik csattogtak a Storkyrkobrinken - a templomhoz vezető, enyhén lejtős úton. Krisztina ezüst trónon ülve fogadta az ország főurainak hódolatát. A Nagytéren bor folyt a szökő-

kútból, a palota ablakaiból pénz hullott a mámorban kúszó alattvalók közé. Négy év múlva, 1654-ben, Krisztina királynő, az Uppsalában egybegyűlt rendek előtt lemondott Károly Gusztáv javára a trónról, és áttért a katolikus hitre. A protestáns világ vezető alakjának, Európa egyik nagyhatalmának uralkodójának katolikus hitre való áttérése számtalan spekulációra adott okot. Kétségkívül intellektuális határozat volt: Krisztina idejében mindent, ami az irodalomban, festészetben, szobrászatban és zenében új, és nagy volt, katolikusok alkották a katolikus országokban, melyekkel összehasonlítva Svédország barbár ország volt. Az is lehet, hogy az Európában zsákmányolt, és Svédországban betiltott könyvek "fertőzték meg a lelket". - Veszelyes dolog könyvet lopni! - mondta egy híres "Krisztina-kutató". - Valaki még elolvassa őket

Karolin idők

A gyámkormány, majd Krisztina uralkodása alatt a nemesség mértéktelenül meggazdagodott. A kor leggazdagabb főura, Magnus Gabriel de la Gardie kancellár tulajdonában több mint ezer uradalom, és kastély volt, többek között Karlsberg, Ulriksdal és Drottningholm. Az 1655-ben tartott országgyűlésen a papi és polgári rend elfogadta a X. Károly Gusztáv által szorgalmazott "redukciót", az elszegényedett korona elidegeníthetetlen, de mégis elidegenített birtokainak visszaszolgáltatását. A nemesi rend kénytelen volt beleegyezni, de a király hatalmát korlátlaná tevő törvény kivitele elé annyi akadályt gördített, hogy az csak jóval később, 1680-ban öltött testet.

1655 június 15-ikén a svéd hadsereg lerohanta az utolsó Vasa ivadék, János Kázmér király országát, és X. Károly Gusztáv Lengyelország királyaként ünnepeztette magát. Szövetségesével, II. Rákóczi György erdélyi fejedelemmel együtt birtokolta Lengyelországot, kiváltva ezzel a nagyhatalmak haragját. A megmentést Dánia háborús üzenete jelentette 1657-ben. X. Károly Gusztáv szégyenkezés nélkül hagyhatta el Lengyelországot. A svédek Németországon keresztül indultak Dánia felé. Elfoglalták Dánia déli országrészét, majd Jylland szigetéről a Kis-Belt csonttá fagyott jegén átkelve meglepték a zord időjárás miatt ostromra nem számító Koppenhága védőit. III. Frigyes dán király sietve beleegye-

zett a roskildei béke (1658) előnytelen feltételeibe. Dánia megint elvesztette Skånet, valamint a Kattegát melletti Hallandot és Blekingét. A siker csúcán álló 37 éves X. Károly Gusztáv tüdőgyulladást kapott, és 1660 február 13-ikán, Göteborgban elhunyt. Halalos ágyán fogalmazott végrendeletében fiának, a négyéves Károly fiának felnőtte válásáig, hattagú gyámkormányra bízta az ország vezetését, melynek tagjai az elnöki szerepet betöltő, két szavazatra jogosult özvegy, Hedvig Eleonóra, Carl Gustaf Wrangel birodalmi tengernagy, Magnus Gabriel De la Gardie birodalmi kancellár és a holland származású Herman Fleming birodalmi kincstáros voltak. A X. Károly halálhírére hazasiető Krisztinát udvarias hidegséggel fogadta az alkalom tiszteletére egyesült lutheránus front. Elkeseredett tárgyalások után, tekintélyes apanázs ellenében örökre lemondatták a svéd koronáról. Krisztina csalódottan tért vissza szeretett Rómájába. A Tevere jobb partján fekvő Palazzo Riarióban lakott, könyveket és műtárgyakat gyűjtött - gyűjteménye magvát a prágai rablásból származó több tucat értékes festmény képezte - királyi akadémiát alapított az olasz nyelv tisztaságának megőrzésére. Öregkorára kistermetű, kövér anyóka lett, csinos kis szakállal a tokáján. - "Az öregség a halálnál is borzasztóbb." - mondogatta. 62 éves korában halt meg. Nagy pompával temették el a Szent Péter bazilikában. - "Az ember állandóan a boldogságot keresi, azt, amit nem lehet megtalálni ebben az ócska, komisz világban." A protestánsok legnagyobb hősenek lánya a katolikus egyház legszentebb templomában, a Szent Péter katedrálisban várja a feltámadást.

A "Stockholm Banco" 1611-ben - Európában először - bankjegyeket bocsátott ki. A nehéz rézlemezeknél sokkal könnyebben kezelhető papírpénz hamar népszerű lett. Az, hogy a pénz értéke összefüggésben állhat a bankjegyek kibocsátásának mértékével, akkoriban fel sem ötlött. 1688-ban az emberek megrohanták a bankot, kitért a pánik, és a bankjegyek premierje botrányba fűlt. A csődöt mondott bankot átvette a kormány, és a Birodalom Rendjei Bankja néven üzemeltette tovább. 1670-ben királyi "varázslóbizottság" alakult, mely felszólította a papokat, készítsenek névsort a boszorkánysággal gyanúsított személyekről. A boszorkány-hisztéria 1675-

ben érte el a csúcst, egyedül az észak-svédországi Härnösandban 71 személyt végeztek ki. (Az utolsó "boszorkányt" 1704-ben végezték ki, majd 1779-ben eltörölték a törvénykönyvből a boszorkányság büntetését.) 1672-ben a rendek által korlátlan hatalommal felhatalmazott XI. Károly átvette a gyámkormánytól a hatalmat. Némi erőszak alkalmazásával keresztülvitte a régóta esedékes redukciót, majd XIV. Lajos francia király támogatásának a tudatában nekilátott az időközben ismét dán kézbe került svéd területek visszaszerzéséhez. A tengeri ütközetekben a svédek rendre alulmaradtak, a svéd hajóhad "koronája", a Kronan is odaveszett. 1676 decemberében a hajóhad nélkül maradt XI. Károly betört Skåneba, és Lund mellett találkozott a téli táborba vonult dán sereggel. A harci rendben felsorakozott seregek egymást szemmel tartva indultak a Lundtól hét kilométerre fekvő, stratégiai fekvésű Szélmalom-csúcs felé. Eleinte csak araszolva, aztán mind sietősebben, a végén eszeveszett rohanással. Elsőnek a svéd lovasság jobb- és a dán lovasság balszárnya érkezett meg. Nem várták meg, amíg a gyalogosok is utolérlik őket, hanem azon nyomban egymásnak estek. Az összecsapásból a svédek kerültek ki győztesen, és Károllyal az élükön, a közeli folyóba kergették a menekülő dánokat. Nagyon meg lehetek elégedve, mert órákon át nézték a zajló jégtáblák között küszködő dánok haláltusáját. Ezalatt a két hadsereg zöme a bevezető ágyúpárbajt vívta. Déli 11-kor az ágyúgolyók elfogytak, és a két sereg összecsapott. Az eredménnyel egyik fél sem volt elégedett, ezért ebédszünetet tartottak. A szünetet kihasználva, elküldték Erik Dahlberget, a zseniális hadmérnököt, keresse meg Károlyt és a lovasságot. Az erőre kapott hadak megint egymásnak estek. Egy óra múlva megint szünetet tartottak. A számbeli fölényben levő dánok délután háromkor utolsó rohamra indultak. A muníció elfogyott, ember ellen harcolt. Ekkor érkezett meg Károllyal az élén a lovasság. A svédek átvágtak a meglepett dán seregen, és egyesültek a gyalogsággal. A dánok harci rendje felbomlott, menekült, aki amerre tudott. Az ezután következő megszárlással véget ért az Északi országok történetének legvéresebb ütközete: 4000 svéd és 5000 dán katona vesztette életét.

Folytatása következő számunkban.

JÖNNEK A MAGYAROK!

Budapest belvárosában van egy eladó luxuslakásom. Szívesen venném a svédországi magyarok érdeklődését. Tisztelettel: Rác Gergely

19 éves, érettségizett lány, aki egyetemi tanulmányait skandinavisztikánémet szakon szeretné folytatni, szívesen levelezne magyar vagy német nyelven.

Címe: raganvi.zsofi@freemail.hu

Erdélyi festőművész portréfestést (gyerek, felnőtt) olajjal vászonra, méret tetszés szerint, modell vagy fénykép után. Festményeim megtekinthetők honlapomon: www.geocities.com/czabuk/ e-mail címem: czabuk@yahoo.com

Méhes András 47 éves magyar szakács munkát keres Svédországban bárhol akar családnál is vállalna munkát, további információt a honlapomon. http://www.geocities.com/a_mehes/index.html

Tizenhárom esztendő magyarországi fiú angol és magyar nyelven levelezne svéd-magyar fiúval vagy lánnyal. Címe: Domaniczky Ákos, Tordas, Szabadság út 1 Magyarországon.

Sürgősen eladó

olcsó ötszobás bútorozott családi ház Kävlinge helységben. Telefon: 04646 732 756
Ugyanott **eladó** műszaki vizsgával Mitsubisi Kombi 88-as model, 13700 km-el.

SZABÓ MIKLÓS

mészáros és hentes, aki nemrég felújította teljes gép berendezését, hogy termékeivel minden igénynek megfelelhessen a következő órarend szerint várja vásárlóit: minden hónap első péntekjén **HELSINBORG**: Gosebäckv. 15-17.30, Makedonska Klubben 18.30-19.30, Kroatiska Föreningen 20-21, Maxi 21.30-22.30 óra között. Minden hónap első szombatján **BIRESHOLM** 9-10, **BJUV** 10.15-12, **ÄNGEHOLM** Ishallen 14-15, **LANDSKRONABAN** McDonalds 16-17.30, Klubben 18-19. Minden hónap első vasárnapján **HÄSSLEHOLM** 9-10, **PÄRSTORP** 10.30-11.30, **LUND** ICA 12.30-14.30, **MALMÖ** Brantevikstorget 15.30-17, **KRISTIANSTAD** Jugoslaviska Klubben 18.30-20.

Érdeklődni: 0705656586, 070 5656786

FÁJ A SAJÁT FOGA ?

dr. Evetovics Csaba és dr. Süveg Adrianna

Többéves tapasztalattal rendelkező fogorvos házaspár várja Önt, minden hétfőn-

csütörtökön 8-18 óra között, pénteken 8-13 óráig.

Sürgős esetekben megbeszélés szerinti rendelés. Ingyenes gyermekfogászati ellátás (19 éves korig). Esztétikai, kozmetikai fogászata központban:

LUND, Klostergatan 3 tel.: 046 12 77 01

Györgycsek Péter cukrászmester vagyok és a menyasszonyommal együtt állást keresünk Svédországban. Korábban már 3 évig dolgoztam Németországban és Ausztriában szakácsként és cukrászként. A cukrászaton belül foglalkozom egy különleges díszítési ággal. Karamell cukordíszeket készítek, melyeket hasonlóan lehet alkalmazni, mint a marcipán díszeket. Magyarországon több cukrász versenyen részt vettem karamell cukordíszekkel és az idén Luxemburgban megrendezésre került cukrász VB-en a Taverna Szálloda csapatának segített az asztaldísz elkészítésében. A csapat aranyérmet kapott a versenymunkáért. Olyan magyar kapcsolatot keresek, akit esetleg érdekel a cukrászat, illetve esetleg a karamell díszek. A menyasszonyom, Horváth Klára részére au-pair munkát keresünk. Érdeklődés esetén küldünk önéletrajzot.

Magyar vendéglő Helsingborban**Glada änkän - A víg özvegy**

Nyitva: hétfő-péntek 11.30 – 14.00 és 18.30 – 22.30
Asztalfoglalás 042-214 522

Kitűnő magyaros konyha a göteborgi

PAPRIKA BÁRBAN

EBÉDIDŐBEN A SZAKÁCSNŐ ZONGORÁZIK

A Fjärde långatan (Negyedik hosszú utca) 28 szám.
Nyitva: 9-16 óráig. Pénteken 15, vasárnap 11-16 óráig
Telefon 031 12 24 09

Napi menü: 45 korona. Gulyásleves, csirkepaprikás
lekváros palacsinta.

Kifogástalan minőségű férfi és női ruhát készít,
igazítást és javítást soron kívül vállal

Köble József

szabómester

**291 35 Kristianstad, Näsbychaussén 27,
tel.: 044-12 24 30.**

FABIAN TRAVEL AGENCY

A világ bármely sarkába egyéni és csoportos utazásokat szervez. Az igényeknek megfelelően intéz szállást, gépkocsi bérletet és mindent, ami kellemes utazáshoz szükséges.

Kedvezmények nyugdíjasoknak és gyerekeknek és az utazási iroda barátaiknak.
Essingbrogatan nr. 2S 112 61 Stockholm Tel: 08-656 78 80
Fax: 08-656 72 80 Mob.: 070 71 656 89
E-mail: fabiantravel@chello.se

Nemcsak a szőke nők keblét dagasztja a
Magyar Liget
minden lapszáma. Olvassa és terjessze.
Anyagiak kizárva!

Svéd humor

Beküldte: Thurman Zoltán

☺ Svea elsőosztályos svéd kisleány. Családi összejövetelen kérdik tőle: - Milyen iskolába jársz? - Nagyon jó. - Milyen a fröken (tanító néni)? - Jaj, nagyon kedves, de olyan buta. Képzeljétek azt hiszi a szexről, hogy az valami szám. (svédül: hatos)!

☺ Svéd csaj megérkezik a barátjához. - Milyen kocsival jöttél? - kérdi a fiú. - Autóbusszal - feleli a leány. - Micsoda! Neked autóbusszod van?

☺ Két svéd csaj beszélget: -Voltam terhességi teszten. -Nehezek voltak a kérdések?

☺ Svéd iskolás kisleány a pedagógusnál: -A sulis előtt egy külföldi kinézésű pasas azt mondta, ad egy cipőt, ha bebizonyítom neki, hogy tudok franciázni, és ide adja a cipő párját is, ha hagyom nyalni a svéd fagyalagotomat. - A pedagógus ijedten kérdi: -Milyen cipőt? -Ami a lábamon van.

☺ Svéd nő a gyermeksegélyt igényel: - Hogyan hívják a gyermeket? - Johan - És a második gyermeket? - Johan - És a harmadik gyermeket? - Johan - És a negyedik gyermeket?

- Johan - De asszonyom az nem lehet, hogy minden gyermekét Johannak hívják. -De lehet. - Például, hogyan hívja őket, ha ebédet akar adni nekik? -Johan! És rohan mind a négy. - De hogyan hívja, ha azt akarja, hogy csak az egyik gyermek jöjjön? -Akkor a vezetéknevén szólítom.

☺ Göteborgban Kiss Gyuri fia bejutott a Chalmers-en, a logisztikára. Gyuri elújságolja a hírt svéd szomszédjának, Svenssonnak. Svensson - De hát mi az, hogy logisztika? Gyuri: - Gondoltam, hogy nem tudod. De én megmagyarázom neked. Van akváriumod? Svensson - Van. Gyuri: -Vannak benne halak is.

Svensson: - Persze Gyuri: - Tehát, szereted az állatokat?

Svensson: - Úgy van! Gyuri: - De ha te szereted az állatokat akkor a nőket is szereted.

Svensson: - Fantasztikus! Ez tényleg így van.

Gyuri: - Na látod, ez a logisztika! Az akváriumról beszélünk és kiderül, hogy szereted a nőket.

Svensson találkozik Gunarssonnal, és elmeséli neki, hogy a bevándorlónak bejutott a fia az egyetemre, a logisztikára. Gunarsson: - Jó, jó, de mi az a logisztika? Svensson: - Ha, ha! Gondoltam, hogy nem tudod. Na, de megmagyarázom. Mondd csak, van akváriumod? Gunarsson: - Nincs. Svensson: - Hm! Te homokos vagy?

☺ - Hogyan lehet felismerni egy Internet-kalózt? - Webhely van az arcán. ☺ - Mi az? Sok hülye informatikus ideges, vitatkozik, ordibál?- Sok hülye informatikus gépet rak össze... ☺ - Hol alszanak az álmos bitek? - A hálókártyán. ☺ -Tévedni emberi dolog, de valamit igazán hatásosan elszarni: ehhez már számítógép kell. ☺ - Mit csinálsz, ha már huszadszor fagy le a rendszer? - Control-alt- cipőtalp... ☺ - Melyik egeret a legkönnyebb megfogni? - Amelyikkel a kurzort mozgatod! ☺ - Mit csinál a rendszergazda az új titkárnőnél? - Egy új felhasználót!!! ☺ - Hogy hívják a templomok közti hálózatot? - PapLAN. ☺ - Hol teremnek a floppy lemezek? - Diszkrétten. ☺ - Mit csinál az internetező

rab a börtönben? - Letölti a büntetését... ☺ - Mi a különbség a szar és a Windows között? - A szarból ki lehet lépni... ☺ - Hogy hívják a magányosan álló egérmutatót? - Robinson Cursor! ☺ - Miért jó a Windows? - Mert mielőtt végképp lefagyna, még nyomhatsz egy OK-t. ☺ - Mire szolgál a printer? - Lassítja a papír haladását a szemetes felé. ☺ - Mit eszik a Microsoft eger? - Ideget. ☺ - Miért rak a szőke nő sapkát és sálát a számítógépére? - Hogy el ne kapjon valami vírust. ☺ - Hogy hívják az orosz számítógép-hálózatot? - Nyet-work. ☺ - BÉLA!! Már megint a gép előtt ülsz! Ez már szenvedélybetegség! - Jaj, szívem! Már megint frame-keket látsz. ☺ Windows szlogen: Gondolkodom, tehát FAGYOK!

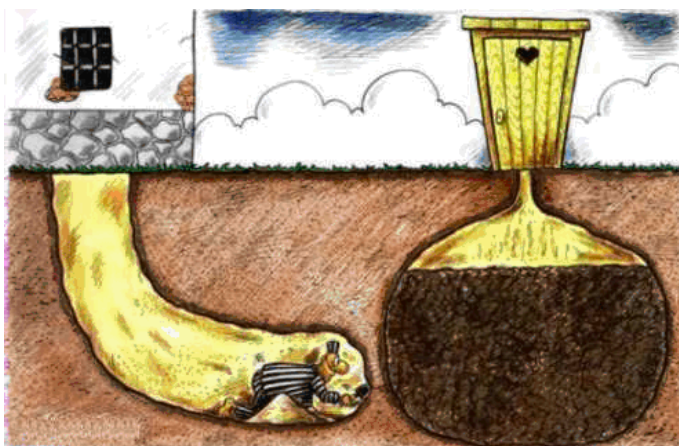
Számítógépes humor

Beküldte: Békássy N. Albert

Karikatúrák
a világhálóról

Lábbhoz

Menekülés

gid idegenvezető, útikalauz
gift házas, nős, férjes, férjezett
gigantikus, gigászi óriási
gimnasztika torna, testgyakorlás,
ginekológus nőorvos, nőgyógyász
girig fősvény
glaciál jégkorszak(beli), jeges
glad vidám, víg, derűs, jókedvű **gladnak**
sennálom magam boldog vagyok
glasögon szemüveg **hol a glásögonom** ? hol a szemüvegem?
glazúr máz, zománc, bevonat
globális átfogó, egészében tekintett, egyetemes, világméretű, összefoglaló
glória dicsfény, szentfény, fénykoszorú
glömma, glömmálom a svéd ordot elfelejt, elfeled, elfelejtem a svéd szavakat
god, gud jó, jószágos, jóra való
gótikus csúcsíves
graduális fokozatos, képesítő (iskolai)
gradueral doktorrá avat, doktorrá avatott
gratis ingyenesen, ingyenes
grattis gratulál felkészönt, további sikert kíván
gramafon lemezjátszó
grape fruit citranci, kesernye
gravid terhes, állapotos, viselő, vemhes
gravitál vonzódik, törekszik
grémium testület (irányító, vezető, tanácskozó)
grimasz fintor, arcfintorítás
grogg, grog whisky v. konyak szénsavas vízzel

grotesk, groteszk torz, furcsa, nevetséges
gröt kása
grupp csoport, csomó, nyáláb
gurka uborka
gubernant nevelőnő
H
habitus magatartás, megjelenés, összbnyomás
hallonszaft málnaszörp
hamburger kofapecsenye, húspogácsával töltött zsemle
hangár repülőgép-csarnok
hardver számítógép-felszerelés, számítógéptest
heppiend, happy end jóra fordulás, szerencsés kimenetel, vég, befejezés
harangoz ünnepien szónokol, papol
harmonikus kiegyensúlyozott, összhangzó
harmonizálás összeegyeztetés
hárpia zsémbes, zsörtölődő nő, házisárkány
hasé húsvagdalék tésztában, húspogácsa
hasis kendergyanta
haver cimborá, barát, pajtás, játszótárs
hazardjáték szerencsejáték
hecc, heccelés bosszantás, ugratás, uszítás
hej! hej!, hé!, halló? szervusz, jó napot!
hejszán! üdvözlöm
hejdó! viszontlátásra
hekker számítógépkalóz, számítógép-garázda
hektikus zaklatott, nyugtalan nyüzsgő
helgon szent
helikopter forgószárnyú repülőgép

Magyar Liget

Felelős szerkesztő: Tar Károly.

222 40 Lund, Landsdomarevägen 1, tel./fax: 046 145 364, tar@ebox.tninet.se.

Rendszergazda: Balázs Viktória magyarliget@mailbox.hu

Főmunkatárs: Dr. Békássy N. Albert, albert@refnet.cz ,
Szente Imre szente.imre@telia.com

Független munkatárs: H.Zsolt, zsolt@hungary.org

Fiókszerkesztőségek: Boras: Bitay Zsolt, bitay@algonet.

Koppenhága: Lázár Ervin Járkáló, hamv.laz@get2net.dk

Kristianstad: Molnár Gergely, **Lund:** Ajtony László,

Malmö: Dr. Szalontai Éva, evaszal@axelero.hu

Oslo: Kovács Ferenc, ferenc.kovacs@media.uio.no

Tudósítók: Sóni Erzsébet (New -York), Szakács Ferenc Sándor és Timár Zoltán (Róma), sz.sandor@tiscalinet.it, Aszalós Sándor (Bécs) aszalos.sandor@chello.at, Nits Árpád (Kolozsvar) nitscharpad@hotmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja.

A lapot fiókszerkesztőségeink sokszorosítják és terjesztik.

FÖRENINGSBREV

LUNDBLAD

Magyar Liget

K.Tar

Landsdomarev. 1 / 9

222 40 LUND

SVERIGE

Till